

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут _____ Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра _____ економіки і права

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

_____ Олег ШЕРЕМЕТ
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 2024 р.

«До захисту допущено»

В.о завідувача кафедри

_____ Юлія ЛЕВЧЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності _____ 051 «Економіка»

(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми _____ «Економіка та правове
забезпечення бізнесу»

на тему: _____

Виконав (ла) здобувач 4 курсу групи ПЕ-4-2

Кравченко Дмитро Олександрович
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (підпис)

Керівник Тимченко Олександр Іванович
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (підпис)

Консультант Негода Олена Анатоліївна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (підпис)

Рецензент Шеремет Олег Олексійович
(прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

Я як здобувач Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав і не одержував недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач _____

(підпис)

Київ – 2024 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут Навчально-науковий інститут Економіки і управління
Кафедра Економіки і права
Освітній ступінь Бакалавр
Спеціальність 051 «Економіка»
(шифр і назва)
Освітньо-професійна програма «Економіка та правове забезпечення бізнесу»
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

в.о. завідувача кафедри економіки і праваЮлія ЛЕВЧЕНКО

« 19 » грудня 2023 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Кравченка Дмитра Олександровича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Економіко-правове регулювання інвестиційної діяльності підприємствакерівник роботи Тимченко Олександр Іванович, ст.викладач

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затвержені наказом вищого навчального закладу від «19» грудня 2023 року № 1004-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 05 червня 2024 р.3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні акти України, монографії, посібники, підручники, наукові статті відповідно до обраної теми, фінансова та статистична звітність за 2020-2022 роки ТОВ «Пирятинський сирзавод», мережа Інтернет.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Сутність, зміст категорії «інвестиції» та навести їх класифікацію. 2. Організація управління інвестиційною діяльністю на підприємствах харчової промисловості. 3. Критерії ефективності інвестиційної діяльності підприємства. 4. Нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності підприємства. 5. Загальна характеристику функціонування підприємства. 6. Аналіз ефективності господарської діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод». 7. Аналіз фінансової стійкості та рентабельності підприємства. 8. Інтегральну оцінку інвестиційної привабливості підприємства ТОВ «Пирятинський сирзавод». 9. Вдосконалення системи управління інвестиційною діяльністю підприємства. 10. Шляхи підвищення ефективності інвестиційної діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод». 11. Економічне обґрунтування доцільності оновлення вакуумного устаткування для досліджуваного підприємства.

5. Перелік графічного матеріалу

Таблиці, рисунки, графіки та діаграми, що характеризують господарсько-економічну діяльність підприємства, демонструють оцінку фінансового стану підприємства, відображують ефективність інвестиційної діяльності підприємства.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1, параграф 1.4	Негода Олена Анатоліївна	29.04.2024 р.	29.04.2024 р.
Розділ 2 Параграф 2.5	Негода Олена Анатоліївна	13.05.2024 р.	13.05.2024 р.

7. Дата видачі завдання 19 грудня 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розроблення та затвердження плану роботи керівником	01.04.2024 р.	виконано
2	Написання розділу 1	29.04.2024 р.	виконано
3	Робота над розділом 2	13.05.2024 р.	виконано
4	Підготовка розділу 3	27.05.2024 р.	виконано
5	Остаточне оформлення роботи. Формування висновків і пропозицій, проекту доповіді, презентації. Погодження з керівником кваліфікаційної роботи	до 05.06.2024 р.	виконано
6	Попередній захист кваліфікаційної роботи	27.05.2024 р.	виконано
7	Проходження перевірки на антиплагіат	до 05.06.2024 р.	виконано
8	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри	05.06.2024 р.	виконано
9	Отримання зовнішньої рецензії, оформлення необхідних документів для захисту	07.06.2024 р.	виконано
10	Захист кваліфікаційної роботи	14.06.2024 р.	виконано

Здобувач _____
(підпис)Керівник роботи _____
(підпис)Дмитро КРАВЧЕНКО
(прізвище та ініціали)Олександр ТИМЧЕНКО
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Кравченко Д. О. Економіко-правове регулювання інвестиційної діяльності підприємства. Київ. НУХТ. 2024.

Кваліфікаційна робота викладена на 124 сторінках комп'ютерного тексту. Складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Мета роботи: забезпечення економічних та правових аспектів управління інвестиційною діяльністю підприємств харчової промисловості. Об'єкт дослідження – інвестиційна діяльність ТОВ «Пирятинський сирзавод». Предмет дослідження – теоретичні та практичні засади економіко-правового регулювання інвестиційної діяльності підприємства. Методи дослідження – загальнонаукові та спеціальні методи: аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення та систематизації.

Робота присвячена економіко-правовому регулюванню інвестиційної підприємства. У першому розділі досліджено теоретичні аспекти економіко-правового регулювання інвестиційної діяльності підприємства, а саме: сутність, зміст та класифікація інвестицій структуру, методи оцінки ефективності та правове регулювання інвестиційної діяльності підприємства.

Другий розділ присвячений комплексному аналізу фінансово-господарської діяльності та інвестиційної діяльності підприємства ТОВ «Пирятинський сирзавод». У цьому розділі надається загальна характеристика діяльності підприємства, проводиться аналіз ефективності його господарської діяльності, фінансового стану, а також інтегральна оцінка інвестиційної привабливості.

Третій розділ присвячений формуванню системи управління інвестиційною діяльністю, шляхам та напрямкам підвищення інвестиційної діяльності підприємства. У цьому розділі запропоновано розробити інвестиційний проєкт підвищення ефективності підприємства шляхом оновлення його обладнання.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, економічне регулювання, правове регулювання, підприємство, інвестиційний проєкт.

ANNOTATION

Kravchenko D. O. Economic and legal regulation of the investment activity of the enterprise. Kyiv. NUFT. 2024.

The qualification work is presented on 124 pages of computer text. It consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of used sources and appendices.

The purpose of the work is provision of economic and legal aspects of management of investment activities of food industry enterprises. The object of the study is investment activity of Piryatin Cheese Factory. The subject of the research is the theoretical and practical aspects of economic and legal regulation of investment activity of the enterprise. Research methods - general scientific and special methods: analysis, synthesis, comparison, generalization and systematization.

The work is devoted to the economic and legal regulation of the investment enterprise. In the first chapter, the theoretical aspects of the economic and legal regulation of the investment activity of the enterprise are studied: the essence, content and classification of investments, structure, methods of evaluating the effectiveness and legal regulation of the investment activity of the enterprise.

The second chapter is devoted to a comprehensive analysis of the financial and economic activity and investment activity of the enterprise on the example of the Piryatin Cheese Factory. This section provides a general description of the enterprise's activity, analyzes the efficiency of its economic activity, financial results and assesses the financial condition, as well as an integrated assessment of investment attractiveness.

The third chapter describes the formation of the investment activity management system, ways and directions of increasing the investment activity of the enterprise. In this section, a project to improve the efficiency of the enterprise by updating equipment is proposed.

Keywords: investment activity, economic regulation, legal regulation, enterprise, investment project.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Економічна сутність інвестицій, зміст та класифікація	6
1.2. Регулювання інвестиційною діяльністю на підприємствах харчової промисловості.....	17
1.3. Критерії ефективності інвестиційної діяльності підприємства	26
1.4. Нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності підприємства.....	34
Висновки до розділу 1.....	40
РОЗДІЛ 2. КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	43
2.1. Техніко-економічна характеристика функціонування підприємства...	43
2.2. Аналіз основних показників функціонування діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод».....	49
2.3. Аналіз фінансово-економічного стану підприємства.....	59
2.4. Інтегральна оцінка інвестиційної привабливості ТОВ «Пирятинський сирзавод».....	62
2.5. Правове регулювання інвестиційної діяльності на підприємствах харчової промисловості.....	70
Висновки до розділу 2.....	75
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ТОВ «Пирятинський сирзавод».....	77
3.1. Формування системи регулювання інвестиційною діяльністю підприємства	77
3.2. Шляхи підвищення ефективності інвестиційної діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод».....	87
3.3. Вплив запропонованих заходів на основні показники діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод»	95
Висновки до розділу 3.....	102
ВИСНОВКИ.....	104
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	107

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Ефективне управління інвестиційною діяльністю є важливим процесом для економічного життя підприємства. У наш час підприємствам потрібно ефективно розпоряджуватись своїми ресурсами задля збереження стійкості та прибутковості. Акумуляуючи вітчизняний та іноземний капітал, забезпечуючи доступ до сучасних технологій, менеджменту, інвестиції сприяють поштовху виробництва як на макро-, так і на мікрорівні.

У процесі своєї діяльності підприємства досить часто мають проблему визначення ефективності інвестиційної діяльності та зустрічаються із постійною зміною правого законодавства. У зв'язку з чим, економіко-правове регулювання інвестиційної діяльності грає важливу роль у діяльності підприємства.

Питання економіко-правового регулювання та ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємств досліджувались такими науковцями: І.О. Бланк, Т.П. Басюк, А.Ф. Гойко, О.В. Гривківська, А.Г. Загородній, Т.В. Майорова, А.А. Пересада, В.Г. Федоренко, В.Я. Шевчук та інші.

Мета роботи: забезпечення економічних та правових аспектів управління інвестиційною діяльністю підприємств харчової промисловості.

Виходячи з поставленої мети в кваліфікаційній роботі поставлені наступні **завдання:**

- розглянути сутність, зміст категорії «інвестиції» та навести їх класифікацію;
- дослідити організацію управління інвестиційною діяльністю на підприємствах харчової промисловості;
- навести критерії ефективності інвестиційної діяльності підприємства;
- обґрунтувати нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності підприємства;

- надати загальну характеристику функціонування підприємства;
- провести аналіз ефективності господарської діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод»;
- провести аналіз фінансової стійкості та рентабельності підприємства;
- здійснити інтегральну оцінку інвестиційної привабливості підприємства ТОВ «Пирятинський сирзавод»;
- запропонувати вдосконалити систему управління інвестиційною діяльністю підприємства;
- запропонувати шляхи підвищення ефективності інвестиційної діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод»;
- навести економічне обґрунтування доцільності оновлення вакуумного устаткування для досліджуваного підприємства.

Об'єкт дослідження – інвестиційна діяльність ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Предмет дослідження – теоретичні та практичні засади економіко-правового регулювання інвестиційної діяльності підприємства.

Методи дослідження. В процесі написання кваліфікаційної роботи використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи: аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення та систематизації.

Теоретичною та методологічною основою написання випускної кваліфікаційної роботи з питань економіко-правового регулювання інвестиційної діяльності підприємства стали законодавчо-нормативні акти, монографії, наукові статті, навчальні посібники та підручники, статистична, фінансова та бухгалтерська звітність підприємства ТОВ «Пирятинський сирзавод» та матеріали мережі Інтернет.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що сформульовані у ньому рекомендації щодо формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства з метою підвищення її ефективності

сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності продукції підприємства та збільшення ефективності діяльності компанії, як в Україні, так й за кордоном.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота викладена на 127 сторінках комп'ютерного тексту, містить 30 таблиць, 7 рисунків, список використаних джерел (59 найменувань) та додатки (сторінки 113 – 125).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність інвестицій, зміст та класифікація

Інвестиції є важливим економічним інструментом, який передбачає вкладання грошей, ресурсів або активів з метою отримання прибутку або збільшення капіталу в майбутньому. Вони відіграють важливу роль у стимулюванні економічного розвитку, підтримці підприємств, фінансуванні інноваційних проектів, створенні робочих місць та розвитку інфраструктури [1].

У загальному вигляді під інвестиціями прийнято розуміти здійснення економічних проектів у поточному періоді, з розрахунком отримати доходи в майбутньому.

У зарубіжній літературі питання інвестицій та інвестиційної привабливості знайшли своє відображення у працях Дж. М. Розенберга, Д. Норкотта, Г. Бірмана, С. Шмідта та ін.

В словнику іншомовних слів «інвестиція – довгострокове вкладення капіталу (коштів) у різні галузі економіки (в межах країни або за кордоном) для одержання найвищого прибутку». З цих самих позицій до визначення інвестицій підходить і І.О. Бланк. Автор характеризує інвестиції як вкладення капіталу в усіх його формах у різні об'єкти господарської діяльності з метою отримання прибутку, а також досягнення іншого економічного ефекту, який базується на ринкових принципах і пов'язаний з факторами часу, ризику та ліквідності [2].

Аналіз вітчизняної та зарубіжної наукової думки щодо поняття «інвестиції» дозволяє зробити висновок, що низка авторів трактує інвестиції як вкладення, зорієнтовані досягнення певних цілей, виділяючи об'єкт потенційних інвестицій. Так, О. С. Іванілов, В. М. Гриньова, Б. Губський розглядають інвестиції як

довгострокові вкладення, що здійснюються з метою досягнення оперативних, стратегічних та інших цілей [3-5].

У визначенні авторами розглянуто об'єкт та мета інвестицій, однак поряд з інвестиційними ризиками відсутній суб'єкт інвестиційної діяльності. На наш погляд, такий підхід не повною мірою відображає цілісну характеристику цього поняття. Інша група українських учених-економістів, серед них Т. В. Майорова та І. П. Отенко, у своєму визначенні наголошують на об'єкті та цілі інвестицій [6; 7]. Слід зазначити, що автори даного підходу не розглядають у своєму визначенні інвестиційні ризики.

На думку авторів, представлені точки зору не повною мірою характеризують поняття «інвестиції», тому що не відображають одну з головних складових – суб'єкт інвестування, який безпосередньо визначає як об'єкт, так і мету потенційно здійснюваних інвестицій.

Головним компонентом, який формує систему управління інвестиційним процесом є інвестиція. Науковці О.В. Крехівський та О.В. Чирков вважають, що в мікроекономіці «інвестиції – це процес створення нового капіталу (включаючи як засоби виробництва, так і людський капітал) [8]. Очевидно, що автори ототожнюють інвестиції з капітальними вкладеннями. В основі вказаного дослідження теорію інвестицій вони пов'язують з теорією класичної політекономії.

В.Г. Федоренко наголошує, що «інвестиції – це вкладення капіталу з метою подальшого його збільшення. Приріст капіталу в результаті його інвестування є компенсацією за ризик втрат від інфляції та неодержання відсотків від банківських вкладів капіталу». Якщо з твердженням «...ризик втрат від інфляції» можна погодитись, то «...неодержання відсотків від банківських вкладів капіталу» викликає сумнів. Банківські вкладення також виступають інвестицією, доходом яких і є банківський відсоток. Очевидно, автор мав на увазі, що при високих темпах інфляції банківський відсоток не компенсує цих фінансових втрат [9].

Головною метою інвестування, на думку А.Ф. Гойко [10], є виживання підприємства в умовах конкуренції. Причому досягнення цієї мети може і не передбачати максимального збільшення прибутку як результат інвестицій. Такий підхід розкриває ще одну сторону економічної сутності «інвестицій». Справді, рішення про здійснення інвестицій приймається не в сфері фінансів, а на основі економічного аналізу стану регіону, галузі, країни, підприємства. При цьому основна мета інвестування полягає у забезпеченні тривалої та ефективної діяльності підприємства [10]. Отже, інвестиції займають особливе місце в ринковій економіці і здійснюють значний вплив на життєдіяльність економічних суб'єктів.

Інвестиції спрямовуються не тільки на створення прибутку (доходу) або досягнення соціального ефекту, а і на інші форми забезпечення розвитку і підвищення ринкової вартості підприємства, що знаходить відбиття у зростанні суми вкладеного капіталу.

Цінностям, які є предметом інвестування можуть бути: грошові кошти, цільові банківські внески, паї, акції та інші цінні папери; рухоме й нерухоме майно; майнові права, які витікають з авторського права, досвід і інші інтелектуальні цінності; сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної інформації, навичок і виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виробництва; права користування землею та інші цінності.

Як економічна категорія на рівні держави інвестиції виконують такі функції:

- здійснення політики розширеного відтворення;
- прискорення науково-технічного прогресу;
- структурна перебудова суспільного виробництва;
- збалансований розвиток усіх галузей народного господарства і ін. [11].

За підсумками проведеного аналізу можна дійти висновку, що у економічній літературі категорія «інвестиції» з усіх боків розглянуто разом із властивими даній

дефініції модифікаціями і доповненнями, розробленими за тривалий період. Не акцентуючи увагу на кардинальних відмінностях наведених трактувань, ми вважаємо за доцільне виділити в них кілька загальних характерних рис, а саме:

- інвестиції є обов'язковою умовою для здійснення економічного розвитку підприємств;
- інвестиції мають потенційну здатність приносити дохід;
- інвестиційні вкладення здійснюють особи (інвестори), що мають власні цілі, які не у всіх випадках можуть збігатися із загальноекономічною вигодою;
- термін вкладення інвестиційних коштів завжди має певний характер (завжди індивідуальний);
- має місце цілеспрямованість вкладення коштів у об'єкти та інструменти інвестування;
- в процесі вкладення капіталу використовуються різні інвестиційні ресурси, які мають такі характеристики, як попит, пропозиція та ціна;
- існує тимчасовий лаг (у більшості випадків довгостроковий) між періодами витрачання ресурсів та отримання результату;
- інвестиції пов'язані з ризиками.

Враховуючи зазначені вище характерні риси поняття «інвестиції», можна таким чином узагальнити їхню економічну сутність: інвестиції підприємства є сукупністю витрат, що здійснюються на основі ринкових переваг у формах вкладень різних видів капіталу у різноманітні об'єкти, що беруть участь у господарській діяльності з метою отримання прибутку або досягнення як економічного, і позаекономічного ефекту, і пов'язані з поняттями часу, ризику та ліквідності.

Важливим у теорії управління інвестиціями є трактування сутності такої економічної категорії як «інвестиційна діяльність». На нашу думку, найбільш повно економічну сутність «інвестиційної діяльності» розкриває Закон України Закон України «Про інвестиційну діяльність» (із змінами, внесеними Законом

№2285-15 від 23.12.2004 р.) визначає інвестиційну діяльність як сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій (Стаття 2) [12]. Згідно йому інвестиційною діяльністю є сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій шляхом: інвестування, здійснюваного громадянами, недержавними підприємствами, господарськими асоціаціями, спілками і товариствами, а також громадськими і релігійними організаціями, іншими юридичними особами, заснованими на колективній власності; державного інвестування, позабюджетних фондів і позичкових коштів, а також державними підприємствами і установами за рахунок власних і позичкових коштів; іноземного інвестування, здійснюваного іноземними громадянами, юридичними особами та державами; спільного інвестування, здійснюваного громадянами та юридичними особами України, іноземних держав [12].

Отже, закон розкриває природу інвестицій як взаємозалежний рух трьох відтворювальних форм капіталу: ресурси – вкладення – дохід. При цьому досягнення основної мети інвестування – одержання доходу, безпосередньо пов'язане, з одного боку, з наявністю ресурсів, а з іншого – з їх вкладенням у сферу економіки, де створюється реальний дохід. З урахуванням вищезгаданих аспектів визначення інвестицій подається у більшості економічних праць.

Інвестиційна діяльність є одним з найбільш важливих аспектів функціонування будь-якої комерційної організації. Причинами, що обумовлюють необхідність інвестицій, є оновлення наявної матеріально-технічної бази, нарощування обсягів виробництва, освоєння нового вигляду діяльності [12].

Об'єктами інвестиційної діяльності може бути будь-яке майно, зокрема основні фонди і оборотні кошти у всіх галузях і сферах народного господарства, цінні папери, цільові грошові внески, науково-технічна продукція, інтелектуальні цінності, інші об'єкти власності, а також майнові права.

Суб'єктами інвестиційної діяльності можуть бути громадяни і юридичні особи України та іноземних держав, а також держави. Всіх суб'єктів можна розділити на інвесторів і учасників інвестиційних процесів [12].

Інвестори - суб'єкти інвестиційної діяльності, які приймають рішення про вкладення засобів в об'єкти інвестування. Учасники інвестиційної діяльності забезпечують реалізацію інвестицій, як виконавці замовлень, або на підставі доручення інвестора [12].

Ще одним дуже вагомим фактом, на який слід звернути особливу увагу при вивченні питань, що належать до теорії інвестицій, є проблема всебічного дослідження типів інвестицій та процесу їх систематизації.

Інвестиції підприємства поділяються [5]:

- по об'єктах фінансування капіталу поділяють на реальні та фінансові інвестиції (вкладення капіталу у різні фінансові інструменти);
- щодо підприємства-інвестора – на внутрішні інвестиції та зовнішні інвестиції;
- за періодом здійснення – короткострокові, середньострокові та довгострокові інвестиції;
- за рівнем прибутковості (ефектам інвестування) – на високоприбуткові та середньо прибуткові інвестиції з метою підвищення виробничого та економічного потенціалу; низько прибуткові та безприбуткові інвестиції, які мають переважно соціальну спрямованість;
- за формами власності інвестованого капіталу – на приватні, державні та змішані інвестиції.

У таблиці 1.1 наведена видова класифікація реальних інвестицій підприємства.

Таблиця 1.1

Види реальних інвестицій

В основні активи		
на придбання або	модернізацію	будівництво і

виготовлення нового устаткування	устаткування;	реконструкцію споруд і т. п.
В оборотні кошти, які передбачають забезпечення:		
нових та додаткових запасів основних і допоміжних матеріалів;	нових та додаткових запасів готової продукції;	збільшення рахунків дебіторів.
У нематеріальні активи, які пов'язані з придбанням нової технології (патенту, ліцензії) і торгової марки		

Фінансові інвестиції - це вкладення коштів у фінансові інструменти, серед яких переважають цінні папери, з метою отримання доходу (прибутку) в майбутньому. Під фінансовими інструментами розуміють контракти, які одночасно призводять до виникнення (збільшення) фінансового активу одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструменту власного капіталу іншого.

Фінансові інструменти поділяють на:

- фінансові активи (грошові кошти не обмежені для використання і їх еквіваленти; дебіторську заборгованість не призначену для перепродажу; фінансові інвестиції та ін.);
- фінансові зобов'язання;
- інструменти власного капіталу (прості акції, паї і інші види власного капіталу);
- похідні фінансові інструменти (ф'ючерсні контракти, форвардні контракти та інші похідні цінні папери) [13].

Основою фінансових інструментів є цінні папери. Цінні папери - це грошові документи, які засвідчують право володіння або відношення позики, визначають взаємини між особою, яка їх випустила, та їх власником і передбачають, як правило, виплату доходу у вигляді дивідендів або відсотків, а також можливість передачі грошових та інших прав, які витікають з цих документів, іншим особам [12].

Згідно чинному законодавству в Україні можуть випускатися і обертатися такі види цінних паперів.

1. Основні (боргові та права власності): акції; облігації внутрішніх і зовнішніх державних позик; облігації місцевих позик; облігації підприємств; казначейські зобов'язання; ощадні сертифікати; інвестиційні сертифікати; векселі.

2. Похідні цінні папери (деривати): форвардні (ф'ючерсні) контракти; опціони (варанти); депозитарні розписки (свідоцтва) [12].

Інвестиційна діяльність - послідовна сукупність дій суб'єктів інвестиційної діяльності щодо здійснення інвестицій з метою отримання доходу або прибутку.

Інвестиції класифікують залежно від спрямованості, за рівнем ризику та сферою вкладення (див. табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Класифікація інвестицій

Класифікація інвестицій	
залежно від спрямованості:	
<ul style="list-style-type: none"> • Прямі інвестиції: Це випадок, коли інвестор безпосередньо вкладає кошти в підприємство або проект з метою отримання контролю та участі в управлінні. Прямі інвестиції можуть бути здійснені шляхом придбання акцій компанії, заснування спільного підприємства або придбання активів підприємства. 	<p>Портфельні (фінансові) інвестиції: У цьому випадку інвестор купує цінні папери, такі як акції, облігації, паї інвестиційних фондів та інші фінансові інструменти. Основна мета портфельних інвестицій полягає в отриманні прибутку від зміни їх вартості або від отримання дивідендів та процентів.</p>
за рівнем ризику:	
<p>Консервативні інвестиції:</p> <p>Це інвестиції з низьким ризиком, де головний акцент робиться на збереженні капіталу. Інвестори, які обирають консервативний підхід, намагаються уникати великих ризиків і воліють стабільний та невеликий прибуток. Такі інвестиції можуть включати банківські депозити або інвестиції в державні облігації</p>	<p>Агресивні інвестиції:</p> <p>Це інвестиції з високим ризиком, але з високим потенційним прибутком. Інвестори, які готові приймати великі ризики, надіються на значний рост капіталу та високий дохід. Такі інвестиції можуть включати акції стартапів, інвестиції в нові технології або розвиваючі ринки.</p>
за сферою вкладення:	

<p>Реальні інвестиції: Це вкладення коштів у фізичні активи, такі як нерухомість, машини, технології або створення нових підприємств. Реальні інвестиції сприяють розвитку інфраструктури, виробництва та створенню робочих місць.</p>	<p>Фінансові інвестиції: Це вкладення коштів у фінансові активи, такі як цінні папери, банківські депозити, паї інвестиційних фондів та інші фінансові інструменти.</p>
---	--

Поділ інвестиційної діяльності на види має практичне значення: залежно від суб'єктів, форм власності та джерел інвестування може розрізнятися правове регулювання інвестиційної діяльності. Зокрема, регулюється спеціальним законодавством інвестиційна діяльність, що здійснюється державними суб'єктами господарювання за рахунок бюджетних, позабюджетних і позичкових коштів; має спеціальний режим іноземне інвестування, спільне інвестування; спеціальний порядок встановлено для прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів державного замовлення [14; 15].

Залежно від суб'єктів інвестиційної діяльності, джерел інвестування та форм власності розрізняють такі її види:

а) інвестиційна діяльність, що здійснюється громадянами, підприємствами, господарськими об'єднаннями, спілками та товариствами, іншими юридичними особами, заснованими на приватній або колективній формі власності;

б) інвестиційна діяльність, що здійснюється органами влади та управління країни за рахунок коштів бюджетів, позабюджетних фондів і позичкових коштів, а також державними підприємствами, об'єднаннями і установами за рахунок власних і позичкових коштів;

в) інвестиційна діяльність, що здійснюється органами місцевого самоврядування та їх виконкомами за рахунок бюджетних і позабюджетних коштів, а також комунальними підприємствами, об'єднаннями та установами за рахунок власних і позичкових коштів;

г) іноземне інвестування, що здійснюється іноземними громадянами, юридичними особами та державами;

д) спільне інвестування, що здійснюється громадянами та юридичними особами України, іноземних держав [16; 17].

Залежно від об'єктів інвестування розрізняють такі форми інвестиційної діяльності:

а) інноваційна діяльність - така форма інвестиційної діяльності, що здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво та соціальну сферу, включаючи:

- випуск і впровадження принципово нових видів техніки та технологій;
- прогресивні міжгалузеві структурні зрушення;
- реалізацію довгострокових науково-технічних програм з великими строками окупності витрат;
- фінансування фундаментальних досліджень для здійснення якісних змін у стані продуктивних сил;

- розробку та впровадження нової, ресурсозберігаючої технології, призначеної для поліпшення соціального й екологічного становища;

б) капітальне будівництво - інвестиційна діяльність, що здійснюється з метою створення нових і відтворення діючих основних фондів, у які вкладаються кошти;

в) лізинг - довгострокова оренда устаткування, машин, споруд виробничого призначення (з поєднанням елементів відносин купівлі-продажу, доручення, кредиту) як особлива форма інвестування в основні фонди, що дозволяє підприємцям-лізинго-одержувачам використовувати необхідне устаткування, машини, споруди без капітальних витрат на їх придбання;

г) корпоративна (у тому числі акціонерна) форма інвестування - вкладення коштів в акції підприємств, що мають форму акціонерних товариств, і в статутні фонди (майно) інших підприємницьких організацій корпоративного типу; залежно від господарського результату корпоративної форми інвестування розрізняють такі її види:

- портфельне інвестування - вкладення коштів у незначні за обсягом (від 15 до 10% статутного капіталу) пакетів акцій з метою отримання дивідендів; як правило, так званий портфельний інвестор, вкладає інвестиції в кілька або значну кількість підприємств, застраховуючи себе від великих збитків, які можуть бути спричинені негараздами в роботі котрогось з таких підприємств;

- фінансове інвестування - придбання значних за розміром (від 10 до 40% статутного капіталу) підприємств з метою перепродажу їх стратегічним інвесторам, якщо вартість акцій досягне максимальної межі;

- стратегічне інвестування - вкладення коштів у придбання контрольного пакета акцій або цілісного майнового комплексу підприємства з метою здійснення над ним контролю і отримання максимального прибутку від діяльності такого підприємства [18; 19].

Зміст інвестиційного процесу розкривається в застосуванні природних, грошових, людських, організаційних, технічних, виробничих та інших ресурсів, які забезпечують потреби виробництва за допомогою організаційно-економічних та адміністративних та інших механізмів. Інвестиції сприяють оновленню і збільшенню основних засобів виробництва, без яких неможливо забезпечити необхідний обсяг виробництва, досягти позитивної динаміки ВВП та національного доходу, кінцевою метою яких є гарантування гідного рівня задоволення суспільних та індивідуальних потреб [20].

Зміст інвестицій включає такі аспекти, як:

1. Ризик і прибуток: інвестори зазвичай враховують рівень ризику, пов'язаний з інвестиціями, та потенційний прибуток. Вищий ризик, як правило, супроводжується можливістю отримання вищого прибутку, але також і більшим ризиком втрати інвестицій.

2. Тривалість: Інвестиції можуть бути короткостроковими або довгостроковими. Короткострокові інвестиції мають тривалість до 1 року і зазвичай спрямовані на швидкий прибуток. Довгострокові інвестиції мають

тривалість кількох років, десятиліть або навіть більше, з метою отримання довгострокового прибутку або зростання капіталу [21].

Отже, інвестиції виступають як ключовий механізм фінансового розвитку та сприяють стимулюванню економічного зростання [22].

1.2. Регулювання інвестиційною діяльністю на підприємствах харчової промисловості

Регулювання інвестиційною діяльністю на підприємствах харчової промисловості є ключовим аспектом успішного функціонування таких підприємств. Цей сектор економіки включає в себе широкий спектр підприємств, які займаються виробництвом, переробкою та реалізацією продуктів харчування.

Регулювання інвестиційною діяльністю на підприємствах харчової промисловості включає такі етапи:

1. Стратегічне планування. Цей етап передбачає визначення мети та напрямків інвестиційної діяльності на підприємстві. Він включає аналіз ринку, визначення конкурентних переваг підприємства, встановлення цілей щодо розширення асортименту продукції, підвищення продуктивності та покращення якості.

2. Пошук інвестиційних можливостей. На цьому етапі підприємство шукає потенційні об'єкти для інвестицій. Це можуть бути придбання нового обладнання, модернізація виробничих потужностей, введення нових технологій, розширення ринків збуту або придбання нових брендів.

3. Оцінка ризиків і доцільності. На цьому етапі проводиться оцінка ризиків, пов'язаних з інвестиційними проектами, а також визначення їх доцільності. Проводяться фінансовий аналіз, розрахунок показників ефективності (наприклад, NPV, IRR), оцінка ринкового потенціалу та конкурентного середовища.

4. Фінансування інвестиційних проектів: Після оцінки доцільності та ризиків інвестиційних проектів потрібно вирішити питання фінансування. Це може включати власні кошти підприємства, залучення зовнішнього фінансування через кредити, емісію акцій або залучення інвестиційних фондів.

5. Реалізація інвестиційних проектів: На цьому етапі реалізуються заплановані інвестиційні проекти. Вони можуть включати будівництво нових виробничих потужностей, впровадження нових технологій, розширення асортименту продукції або входження на нові ринки.

6. Контроль і оцінка результатів: Після реалізації інвестиційних проектів важливо здійснювати контроль і оцінку їх результатів. Це дозволяє виявляти можливі проблеми, коригувати стратегію та приймати рішення щодо подальших інвестиційних проектів [17; 23].

Важливим аспектом організації управління інвестиційною діяльністю є також врахування особливостей харчової промисловості, таких як сезонність, вплив змін курсів валют, вимоги до якості та безпеки продукції, регулювання уряду в галузі харчової промисловості та інші фактори. Це допомагає забезпечити успішну реалізацію інвестиційних проектів і підтримувати стабільний розвиток підприємств харчової промисловості.

Фактори формування інвестиційної привабливості підприємства – це рушійні сили, котрі забезпечують створення переваг для підприємства у конкурентній боротьбі за обмежені інвестиційні ресурси. Виокремлення таких факторів є важливими з огляду на нижченаведені аргументи:

- формування чіткого уявлення про систему факторів впливу на інвестиційну привабливість підприємств дає змогу визначити та пріоретизувати ключові

фактори, визначаючи силу їхнього впливу, тривалість, стабільність та перспективність;

- ключові фактори формування інвестиційної привабливості створюють підґрунтя для побудови діагностичного інструментарію у вказаній сфері;

- ідентифікування основних факторів дає змогу формалізувати їхній вплив на формування складових інвестиційної привабливості підприємства;

- відстеження факторів у ретроспективі, поточному періоді та прогнозування у перспективі дає змогу підвищити точність та достовірність діагностування інвестиційної привабливості [19; 24].

Для реального та фінансового інвесторів при прийнятті рішень щодо інвестування важливо враховувати фактори зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування. Фактори зовнішнього середовища відображають умови функціонування підприємства в певній геоeкономічній системі, але вони не завжди є визначальними для конкретного індивідуального інвестора. На підставі аналізу теорії та практики запропоновано типологію факторів зовнішнього середовища (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Типологія факторів зовнішнього середовища формування інвестиційної привабливості підприємства

До фінансово-економічних факторів відносять:

- загальний стан економіки (піднесення, стагнація, рецесія тощо);
- наявність кризових явищ в економіці;
- стабільність національної валюти;
- рівень інфляції в країні;
- рівень ділової активності;
- доступ до кредитних ресурсів та їх вартість;
- стабільність та прогнозованість економічної ситуації;
- податкові умови для підприємств з іноземними інвестиціями;
- наявність пільг для інвесторів тощо.

Соціальні фактори:

- рівень доходів на душу населення;
- розвиток системи соціального захисту в країні;
- рівень безпеки для громадян;
- якість життя;
- рівень безробіття;
- свобода слова та вибору;
- демократичні цінності в суспільстві тощо;

Політичні фактори:

- політична стабільність;
- політичні рішення щодо інвестиційного клімату країни та регіону;
- рівень державного регулювання;
- політична адекватність тощо.

Адміністративно-правові фактори:

- сприятливість та стабільність нормативно-правової бази для інвесторів;
- бюрократичність реєстрації інвестицій та створення підприємств з іноземними інвестиціями;

- дієвість та незалежність судових органів влади;
- рівень корупції тощо.

Науково-технічні фактори:

- рівень розвитку фундаментальної та прикладної науки;
- активність інноваційних процесів;
- рівень розвитку технологічного забезпечення виробництв;
- програми стимулювання створення та впровадження інновацій;
- рівень зносу основних засобів в економіці;
- роль нематеріальних активів;
- розвиток інфокомунікаційних технологій тощо.

Геотериторіальні фактори:

- вигідність територіального розміщення країни та регіону;
- наближеність до ресурсів;
- вплив інтеграційних об'єднань;
- кліматичні умови;
- логістичні переваги чи перешкоди тощо.

Інфраструктурні фактори:

- розвиток сфери обслуговування виробництва (транспортних, юридичних, страхових, логістичних, аудиторських, рекрутингових компаній, фінансово-кредитних установ);
- наявність шляхів сполучення у належному стані тощо.

Ринкові фактори:

- рівень розвитку ринкових відносин;
- рівень конкуренції або монополізації певних ринків;
- бар'єри при вході на ринок;
- дієвість ринкових законів тощо.

Ментальні фактори:

- традиції та норми поведінки;

- переважаючі релігії;
- моральні цінності;
- особливості менталітету населення;
- рівень розвитку культури та мистецтва тощо [54].

Як свідчить практика, інвестори вкладають кошти не лише у підприємства високо розвинутих країн, але й у підприємства країн, що розвиваються, та низько розвинутих країн, які характеризуються несприятливим інвестиційним кліматом. Це свідчить про пріоритетність для певної групи інвесторів параметрів інвестиційної привабливості саме підприємства, а не умов та середовища діяльності. За такого підходу особливого значення набуває ідентифікування факторів внутрішнього середовища, які формують інвестиційну привабливість конкретного підприємства всупереч негативному інвестиційному клімату регіону функціонування [21].

На підставі виконаних досліджень фактори внутрішнього середовища формування інвестиційної привабливості за змістовою ознакою запропоновано типологізувати на певні групи (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Типологія факторів внутрішнього середовища формування інвестиційної привабливості підприємства

Розглянемо наповнення кожної із груп факторів внутрішнього середовища формування інвестиційної привабливості підприємств.

1. Виробничо-технологічні фактори:

- рівень морального та фізичного зносу основних засобів підприємства;
- інноваційність та ефективність виробничих технологій;
- виробничі потужності;
- рівень технічного забезпечення;
- рівень та інтенсивність завантаження виробничого обладнання тощо.

2. Фінансово-економічні фактори:

- рентабельність, ліквідність, платоспроможність, фінансова незалежність підприємства;
- рівень загрози банкрутства;

- кредитоспроможність підприємства;
- капіталовіддача;
- фінансова стабільність;
- структура капіталу;
- наявність грошових засобів;
- інвестиційні ризики;
- наявність зобов'язань у підприємства щодо сплати штрафів, пені, неустойок

тощо.

3. Соціальні фактори:

- рівень кваліфікації персоналу підприємства;
- рівень середньої заробітної плати;
- умови праці;
- соціальні пакети;
- розвиток соціальної інфраструктури;
- система мотивування на підприємстві;
- наявність працівників рідкісних, ексклюзивних професій;
- плинність кадрів;
- наявність корпоративної культури;
- соціальна відповідальність підприємства;
- рівень конфліктності на підприємстві тощо.

4. Товарні фактори:

- конкурентоспроможність продукції підприємства за споживчими та економічними параметрами;
- наявність та впізнаність товарного знаку;
- унікальність продукції, відсутність аналогів;
- тип продукції (масового, індивідуального, сегментного споживання) тощо.

5. Майнові фактори:

- наявність у власності підприємства земельних ділянок;

- наявність у власності підприємства майнових комплексів (будівель, споруд);
- площі підприємства та їх територіальне розміщення тощо.

6. Адміністративні фактори:

- організаційно-правова форма утворення підприємства;
- юридичний статус підприємства;
- форма власності;
- наявність справ у судовому провадженні щодо діяльності підприємства

тощо.

7. Управлінські фактори:

- рівень розвитку системи менеджменту (планування, організування, мотивування, контролювання, регулювання, управлінського інструментарію, управлінських рішень);

- рівень автоматизації управлінських процесів;

- кваліфікація менеджерів інституційного, управлінського та технічного рівнів управління;

- стиль керівництва;

- ефективність стратегічного, антикризового, антисипативного менеджменту на підприємстві тощо.

8. Розпізнавальні фактори:

- імідж підприємства;

- бренд;

- впізнаваність найменування підприємства;

- репутація на ринку тощо.

9. Інфокомунікаційні фактори:

- наявність налагоджених контактів з постачальниками, споживачами, фінансово-кредитними установами, транспортними та іншими забезпечувальними організаціями;

- розвиток маркетингових комунікацій;

- рівень розвитку внутрішньої комунікаційної системи;
- використання сучасних інфокомунікаційних технологій;
- наявність підприємства у рейтингах провідних тощо [10].

Найбільш поширеним у теорії та практиці є метод оцінки інвестиційної привабливості підприємства, що ґрунтується на діагностиці фінансового стану підприємства. Він має на меті обчислення п'яти груп показників фінансового стану (ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності, майнового стану) та їх подальшому інтегруванню в єдиний показник. Перевагами методу є те, що він ґрунтується на доступній офіційній інформації із фінансової звітності підприємства, а також має розроблену нормативно-критеріальну базу. Водночас цей діагностичний інструмент передбачає експертне ранжирування важливості показників, що знижує об'єктивність результатів, і не враховує істотні для інвестора інші складові діяльності підприємства, а лише загальну результативність [25].

Для визначення інвестиційної привабливості підприємства показники, що її визначають згруповані у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

**Індикатори для визначення фінансово-економічного показника
інвестиційної привабливості підприємства**

Група	Показники
Оцінювання майнового стану	Сума господарських коштів. Структура активів. Коефіцієнт зносу основних засобів.
Оцінювання ліквідності	Коефіцієнти: - маневреності власних оборотних коштів; - покриття; - швидкої ліквідності; - абсолютної ліквідності.

Оцінювання фінансової стійкості	Коефіцієнти: - фінансової автономії; - фінансової стійкості; - фінансової незалежності; - співвідношення залучених та власних коштів; - маневреності власних коштів; - фінансової залежності;
Оцінювання ділової активності	Коефіцієнти оборотності: - активів; - обігових коштів; - середній час обороту обігових коштів - власного капіталу; - необоротних активів.

Продовження таблиці 1.3

Група	Показники
Оцінювання рентабельності	Коефіцієнти рентабельності: - активів підприємства; - власного капіталу; - реалізованої продукції; - продажу; - операційної діяльності.

1.3. Критерії ефективності інвестиційної діяльності підприємства

Одним із ключових завдань інвесторів є діагностування інвестиційної привабливості підприємства як об'єкта потенційної віддачі на вкладений капітал. При цьому виникає необхідність у розпізнаванні ключових факторів формування інвестиційної привабливості підприємства з метою оцінювання рівня, стійкості та характеристик їхнього впливу на підприємство. Таким чином, виникає необхідність у формуванні комплексної системи та типології факторів, що формують інвестиційну привабливість підприємств. Це створить теоретико-методологічну та методико-прикладну базу для якісного первинного діагностування передумов формування інвестиційної привабливості підприємств.

Найсуттєвіше на формування рівня інвестиційної привабливості підприємства впливають: підвищення ефективності використання основних фондів на

підприємстві; поліпшення якості управління кредиторською й дебіторською заборгованістю; зростання ефективності використання оборотних коштів; удосконалення управління прибутком підприємства; запровадження маркетингових заходів та управління якістю; підвищення ефективності управління ціноутворенням на продукцію підприємства; зростання ефективності діяльності підприємства за рахунок впровадження екологічно безпечного обладнання; налагодження та якості діяльності внутрішнього аудиту.

Основні критерії оцінки ефективності інвестиційних проєктів:

1. Чистий приведений дохід (чиста теперішня вартість) – NPV (Net Present Value) – заснований на порівнянні величини вихідних інвестицій із загальною сумою дисконтованих грошових надходжень, які генеруються величиною вихідних інвестицій впродовж прогнозованого періоду [26].

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{Cash \text{ Flow}_t}{(1+i)^t} - I$$

де, Cash Flow_t - річні грошові потоки (надходження) протягом t – років;

I - первісний обсяг інвестиційних вкладень;

i - ставка дисконтування;

t - кількість років реалізації проєкту.

Якщо NPV > 0 – проєкт варто прийняти, оскільки він приносить прибуток; якщо NPV < 0 – проєкт не доцільний для реалізації; якщо NPV = 0 – проєкт і не прибутковий, і не збитковий, він дозволяє вийти на точку беззбитковості.

Таблиця 1.4

Переваги та недоліки використання методу Чистого приведенного доходу (NPV)

Переваги	Недоліки
<ul style="list-style-type: none"> • точні та прості правила для прийняття рішень щодо інвестиційної привабливості проєкту; • застосування ставки дисконтування для коригування суми 	<ul style="list-style-type: none"> • труднощі оцінки для складних інвестиційних проєктів, які включають безліч ризиків особливо у довгостроковій перспективі (потрібне коригування ставки дисконтування);

<p>грошових потоків у часі;</p> <ul style="list-style-type: none"> • можливість обліку премії за ризик у складі ставки дисконтування (для ризикованих проектів можна застосувати підвищену ставку дисконтування). 	<ul style="list-style-type: none"> • складність прогнозування майбутніх грошових потоків, від точності яких залежить розрахункова величина NPV; • формула NPV не враховує реінвестування грошових потоків (доходів)
--	---

2. Індекс рентабельності (доходності) інвестицій – ROI (Return On Investment) – є показником рівня доходів від інвестицій щодо кожної одиниці інвестиційних витрат за їх теперішньою вартістю та визначається [8].

$$ROI = \frac{Net\ Profit}{CI} \cdot 100\%$$

де, Net Profit - чистий прибуток або чисті грошові потоки;

CI - первісний обсяг інвестиційних вкладень.

Таблиця 1.5

Переваги та недоліки застосунку індекса рентабельності (доходності) інвестицій

Переваги	Недоліки
<ul style="list-style-type: none"> • враховує вартість грошей у часі, має об'єктивні критерії прийняття рішення. 	<ul style="list-style-type: none"> • не сприяє вибору проектів з максимальною доходністю; • може суперечити методу дисконтування грошових потоків при виборі проектів.

3. Метод розрахунку терміну (періоду) окупності інвестицій (PP) полягає у визначенні необхідного для відшкодування інвестицій періоду часу, за який очікується повернення вкладених коштів за рахунок доходів, отриманих від реалізації інвестиційного проекту. Під терміном окупності розуміють тривалість періоду часу, протягом якого сума чистих доходів дорівнює сумі інвестицій.

Відомо два підходи до розрахунку терміну окупності:

Перший полягає в тому, що сума початкових інвестицій ділиться на величину річних (середньорічних) надходжень. Його застосовують у випадках, коли грошові

надходження однакові (приблизно однакові) за роками:

$$PP = \frac{I_0}{\text{Cash Flow}_t}$$

Другий підхід розрахунку терміну окупності передбачає знаходження величини грошових надходжень від реалізації інвестиційного проекту наростаючим підсумком, тобто як кумулятивної величини.

$$PP = n + \frac{I_0 - \sum_{t=1}^n CF_t}{CF_{n+1}}$$

де, n – кількість років, за яку сума грошових потоків буде найбільш близькою за значенням до початкових інвестицій, але все-таки менше за цю суму.

Особливості показника «період окупності»:

Даний показник не враховує суми грошових потоків, які будуть сформовані після окупності інвестиційного проекту. Але по деяких проектах з великим строком експлуатації більша сума доходу може бути отримана саме у період після окупності.

На розмір періоду окупності значний вплив здійснює період між початком проектного циклу та фази експлуатації проекту. Чим більшим буде цей період, тим більшим буде і період окупності.

Даному показнику притаманний значний механізм коливання під впливом зміни рівня дисконтної ставки [25].

Таблиця 1.6

Переваги та недоліки застосунку індекса рентабельності (доходності) інвестицій

Переваги	Недоліки
<ul style="list-style-type: none"> • легко розрахувати та просто зрозуміти 	<ul style="list-style-type: none"> • не має цільового критерію для вибору проектів; • не сприяє максимізації вартості підприємства; • не враховує різну вартість грошей у часі; • не враховує різницю в часі

	одержання доходів у межах періоду окупності.
--	--

4. Внутрішня норма доходності (IRR) характеризує очікувану дохідність інвестиційного проекту, за якої NPV проекту дорівнює нулю.

$$IRR = k_{(+)} + \frac{NPV_{(+)}}{NPV_{(+)} - NPV_{(-)}} \times (k_{(-)} - k_{(+)})$$

де, $k_{(+)}$ – ціна капіталу, за якої NPV має позитивне значення;

$k_{(-)}$ – ціна капіталу, за якої NPV має від'ємне значення.

IRR показує максимально припустимий відносний рівень витрат, що можуть бути асоційовані з даним проектом.

Економічний зміст показника IRR: підприємство може прийняти будь-яке рішення щодо інвестиційного проекту, але IRR не може бути нижчим за поточне значення WACC. Ось чому показник WACC порівнюють з IRR кожного проекту, *тобто якщо $IRR > WACC$ – проект варто прийняти; якщо $IRR < WACC$ – проект варто відхилити.*

Показник IRR можна порівнювати з рівнем рентабельності активів у процесі експлуатації інвестиційного проекту; з середньою нормою доходності інвестицій підприємства; з нормою доходності по альтернативному інвестуванню [8].

Таблиця 1.7

Переваги та недоліки застосунку індекса рентабельності (доходності) інвестицій

Переваги	Недоліки
<ul style="list-style-type: none"> • можна використати як до власного, так і до всього інвестованого капіталу; • враховує дисконтну вартість майбутніх грошових потоків; • враховує грошові потоки протягом всього життєвого циклу 	<ul style="list-style-type: none"> • неможливість використання для проектів з неординарними грошовими потоками, коли надходження і відтік капіталу чергуються; • не завжди можливий вибір проектів, які максимізують вартість

проекту; • має чіткі критерії прийняття рішень.	підприємства.
--	---------------

Змістова типологія факторів внутрішнього та зовнішнього середовища формування інвестиційної привабливості підприємств розкриває максимально широкий спектр інформації про параметри привабливості умов та характеристик діяльності конкретного підприємства для потенційного інвестора.

Здійснення оцінки інвестиційної привабливості є важливим етапом, що передуює розробці комплексу заходів з підвищення інвестиційної привабливості підприємства. Результати оцінки необхідні будь-якому інвестору, який збирається вкладати кошти в інші підприємства. Також вони є необхідними для самих підприємств і стають своєрідним індикатором, який показує, наскільки ефективною є господарська діяльність підприємства. Крім того, за допомогою рейтингової оцінки інвестиційної привабливості можна визначити економічний і фінансовий потенціал своїх конкурентів та партнерів. Її результати та їх відповідна інтерпретація також необхідні акціонерам, банкам, органам державного управління та іншим суб'єктам ринкових відносин.

Залучення інвестицій вітчизняними підприємствами пов'язане насамперед з інвестиційною привабливістю об'єкта інвестування. Оцінювання інвестиційної привабливості потенційного об'єкта інвестування – це перший крок при прийнятті інвестиційного рішення.

Аналіз та оцінювання інвестиційної привабливості підприємств, з одного боку, є основою для розробки його інвестиційної політики, а з іншого, створює можливість виявити недоліки у діяльності підприємства, передбачити заходи щодо їх ліквідації та поліпшити можливості залучення інвестиційних ресурсів. А це, у свою чергу, надає додаткову інформацію інвесторам щодо прийняття рішення про інвестування діяльності підприємства [20].

Слід зазначити, що методичні дослідження інвестиційної привабливості мають ґрунтуватись насамперед на логіці інвестиційних рішень, яка передбачає вкладення коштів там, де наявні найбільш сприятливі умови інвестування.

Повноцінна оцінка інвестиційної привабливості підприємства повинна включати всі складові цього поняття, а саме, абсолютні й порівняльні методи визначення привабливості підприємства як об'єкта інвестування.

Всі розроблені у світовій практиці методики оцінки інвестиційної привабливості по відношенню до джерела вихідної інформації можна умовно поділити на три великі групи:

- 1) методики, що ґрунтуються на різноманітних оцінках експертів;
- 2) методики, що ґрунтуються на статистичній інформації;
- 3) комбіновані методики, що ґрунтуються на експертно-статистичних розрахунках [27].

Як відомо, оцінка інвестиційної привабливості підприємства здійснюються безпосередньо за низкою методик, розроблених міністерствами (відомствами), Національним Банком України та комерційними банками. Основу таких методичних підходів було закладено ще з 1998 року Агентством з питань запобігання банкрутству підприємств та Державною податковою адміністрацією України. Удосконалені варіанти останньої розробки представлено Методичними рекомендаціями з аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій у 2000-2003 роках.

Дані методики мають свої недоліки, тому є сенс доповнити статичні показники оцінки фінансового стану підприємства показниками динаміки та врахувати інші внутрішні та зовнішні чинники інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання, а сам процес оцінювання здійснювати у шість етапів:

- відбір групи фінансових показників на підставі фінансової звітності;
- розрахунок фінансових показників статички й динаміки;
- стандартизація розрахункових фінансових показників;

- відбір і оцінка чинників зовнішнього середовища на основі експертних оцінок;
- відбір і оцінка чинників внутрішнього середовища на основі експертних оцінок;
- побудова комплексного підходу до оцінки інвестиційної привабливості та визначення позицій досліджуваних підприємств стосовно рівня їх інвестиційної привабливості на основі методу багатовимірного шкалювання.

На першому і другому етапах для оцінки впливу чинників інвестиційної привабливості необхідно обґрунтувати й використовувати систему показників, що повинна включати. Зокрема, показники майнового стану, ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності й динамічності поряд з частковими (диференційованими) показниками, а на їх основі можна обґрунтувати зведений узагальнюючий (інтегральний) показник інвестиційної привабливості.

На практиці для оцінки інвестиційної привабливості підприємства далеко не завжди обов'язково користуватися всім набором коефіцієнтів:

- доцільно визначити ключові з них, які дозволять приймати конкретні рішення, пов'язані з рівнем оцінки інвестиційної привабливості підприємства;
- деякі коефіцієнти взаємозалежні один від одного, тобто рівень одного впливає на рівень іншого;
- декілька коефіцієнтів, які дають одну і ту ж інформацію розраховуються різними способами;
- кілька коефіцієнтів не універсальні, мають обмежену сферу вживання, залежну від наявності або відсутності певних умов [10;19].

При оцінці майнового стану підприємства слід враховувати суму господарських коштів, що знаходяться в розпорядженні підприємства, структуру активів підприємства. Це є співвідношення між групою активів та їх загальною вартістю. Коефіцієнт зносу основних засобів, який розраховується як відношення суми зносу до первісної вартості основних засобів за балансом.

На основі експертних досліджень була розроблена бальна оцінка параметрів, що входять в рейтингову оцінку інвестиційної привабливості (табл. 1.4). При цьому оцінюється величина первинного параметра (за певний рік), потім отриманий бал коригується з урахуванням динаміки [28].

Таблиця 1.8

Бальна оцінка параметрів інвестиційної привабливості підприємства

Показники	Оцінка				
	добре	задовільно	в межах допустимого значення	незадовільно	дуже незадовільно
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Рентабельність продажу, %	>20	5-20	0-5	-20-0	<-20
Рентабельність активів, %	>15	5 -15	0-5	-10-0	<-10
Рентабельність власного капіталу, %	>45	15-45	0-15	-30-0	<-30
Коефіцієнт зносу основних засобів, %	<20	20-30	30-45	45-60	>60

Продовження табл. 1.8

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Рентабельність оборотних активів, %	>30	10-30	0-10	-20-0	<-20
Коефіцієнт поточної ліквідності	>1,3	1,15-1,3	1-1,15	0,9-1	<0,9
Коефіцієнт швидкої ліквідності	>1	0,8-1	0,7-0,8	0,5-0,7	<0,5
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,3	0,2-0,3	0,15-0,2	0,1-0,15	
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами, %	>22	12-22	0-12	-11-0	<-11
Коефіцієнт автономії	>0,5	0,2-0,5	0,1-0,2	0-0,1	<0

Первинні параметри даної методики наступні.

Оцінки: «добре» – 2 бали; «задовільно» – 1 бал; «в межах допустимого значення» – 0; «незадовільно» – мінус 1 бал; «дуже незадовільно» – мінус 2 бали.

Коригування на динаміку показників: «дуже позитивна» (+50%) – плюс 20%; «позитивна» (від +10% до 50%) – плюс 10%; «стабільна» (від -10% до +10%) – 0;

«негативна» (від -50% до -10%) – мінус 10%; «вкрай негативна» (менше -50%) – мінус 20%.

1.4. Нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності підприємства

Одним із найважливіших завдань кожної держави є створення стабільної економічної системи, яка буде органічно вписуватися в стандарти цивілізованого світу. Головною складовою цього завдання є формування обґрунтованої інвестиційної політики та сприятливого інвестиційного клімату, як внутрішніх, так і зовнішніх інвесторів. У цьому напрямку в державі необхідно проводити плідну роботу, приймати безліч законів та інших правових актів, на основі яких будуть розроблятися різні програми розвитку інвестиційної діяльності [29].

У першу чергу, варто окреслити, що інвестиційна політика – це комплекс цілеспрямованих заходів, які держава здійснює, щоб створити сприятливі умови для суб'єктів господарювання з метою поживлення інвестиційної діяльності, розвитку економіки, підвищення ефективності виробництва і вирішення соціальних проблем. У зв'язку із цим важливим аспектом є формування стійкого законодавчого підґрунтя для регулювання інвестиційної політики [30].

Нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності підприємства є важливим аспектом в управлінні бізнесом. Воно встановлює правила, процедури і вимоги, які підприємство повинно дотримуватися під час здійснення інвестиційних операцій. Це регулювання має на меті забезпечити ефективне, стійке та законне функціонування інвестиційної діяльності та захист інтересів учасників ринку [26].

Нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності підприємства включає такі аспекти:

1. Державне регулювання інвестиційної діяльності. Держава встановлює законодавчі акти, які регулюють інвестиційну діяльність, включаючи Закони, постанови, постанови, правила та розпорядження. Ці акти визначають права та обов'язки підприємств, процедури отримання дозволів, регулюють діяльність фондового ринку, захищають права інвесторів тощо.

2. Ліцензування та дозвільна система. Деякі види інвестиційної діяльності, такі як банківська справа, страхування або відкриття цінних паперів, можуть підлягати обов'язковому ліцензуванню або отриманню дозволу від відповідних органів державного управління. Це дозволяє забезпечити дотримання вимог щодо кваліфікації, фінансової стійкості та дотримання нормативних вимог.

3. Захист прав інвесторів. Держава встановлює правила та механізми, що регулюють відносини між підприємствами та інвесторами. Це може включати правила щодо розкриття інформації, регуляцію процесу прийняття рішень під час збору коштів, захист прав меншинних акціонерів та інші механізми захисту інтересів інвесторів [26].

4. Податкове регулювання. Державні органи встановлюють податкові ставки, правила та інструменти, що стосуються оподаткування інвестиційних операцій. Це може включати податок на прибуток, податок на дивіденди, податок на нерухомість та інші податки, які можуть впливати на рентабельність інвестиційних проєктів [31].

5. Регулювання ринку цінних паперів. Державні органи контролюють діяльність фондового ринку та встановлюють правила для випуску, обігу та торгівлі цінними паперами. Це має на меті забезпечення прозорості, легкості доступу та регулярності фондового ринку.

6. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності. У випадку інвестицій підприємства за межами своєї країни, діяльність може підлягати регулюванню зовнішньоекономічного сектору, такого як правила щодо іноземного власництва, міжнародних договорів та торговельних обмежень [9].

Нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності підприємства допомагає створити стабільне та прозоре середовище для інвестування, захищає права інвесторів, сприяє ефективному використанню ресурсів та підвищенню довіри на ринку. Підприємства повинні бути свідомими про ці норми та відповідно дотримуватися їх, щоб успішно здійснювати свою інвестиційну діяльність [32].

До основних положень інвестиційного права можна віднести статті Господарського кодексу України від 16.01.2003 р. зокрема [37]:

- стаття 6 - щодо загальних принципів господарювання, які значною мірою збігаються з принципами інвестування;

- положення глави 2 (статті 8-24), які визначають основні напрями та форми участі держави і місцевого самоврядування у сфері господарювання;

- глава 4 (статті 42-51) - визначає основні засади підприємництва, в т. ч. його принципи, загальні права, гарантії прав підприємців та основні засади стимулювання підприємництва - значною мірою збігається з відповідними положеннями спеціального Закону «Про інвестиційну діяльність».

Важливі положення універсального характеру містяться і в Цивільному кодексі України від 16.01.2003 р. Це стосується, насамперед, статті 13, яка визначає межі здійснення цивільних прав і, відповідно, необхідність дотримання учасниками цивільних відносин прав та законних інтересів інших осіб, моральних засад суспільства, вимог антимонопольно-конкурентного та природоохоронного законодавства, а також необхідність їх утримання від зловживання правом в іншій формі [30].

Основними нормативними актами в Україні можна виділити:

- Конституцію України, зокрема положення стосовно забезпечення соціальної орієнтації економіки та належного захисту суб'єкту господарювання;

- Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 р. № 1560-ХІІ, який закріплює основні умови та засади інвестиційної діяльності на території

України. Він спрямований на забезпечення рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також на ефективне інвестування економіки України, розвитку міжнародного економічного співробітництва та інтеграції. Зокрема у Законі закріплено поняття інвестицій, інвестиційної діяльності та безпосереднє її здійснення [12];

- Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991 р. № 959-ХІІ, в якому визначено іноземне інвестування як різновид зовнішньоекономічної діяльності та наголошується на досягненні соціального ефекту завдяки іноземним інвестиціям [38];

- Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19 березня 1996 р. № 93/96-ВР, в якому наголошено на особливостях правового режиму іноземного інвестування в Україні, зокрема стосовно видів інвестицій, форм здійснення та підприємств із залученням іноземних інвестицій [39];

Незважаючи на цей перелік основних актів, які безпосередньо охоплюють інвестиційну політику, у національному законодавстві України містяться безліч інших актів, які також посідають чільне місце у забезпеченні інвестицій. Зокрема це Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» [40], «Про господарські товариства» [41], «Про усунення дискримінації в оподаткуванні суб'єктів господарювання, створених з використанням майна та коштів вітчизняного походження» тощо [42].

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України з метою усунення випадків ухилення окремих підприємств, створених за участю іноземних інвесторів, від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)» від 20 грудня 2001 р. [43]

Для врегулювання іноземних інвестицій слід звернути увагу Закон України «Про захист іноземних інвестицій на Україні» [44]:

- **Стаття 1.** Інвестиції, прибутки, законні права та інтереси іноземних інвесторів на території України захищаються її законами.

- **Стаття 2.** Іноземні інвестори мають дотримуватися законодавства України та не завдавати шкоди її державним, соціальним та економічним інтересам.

- **Стаття 3.** Держава не може реквізувати іноземні інвестиції за винятком випадків стихійного лиха, аварій, епідемій, епізоотій. Рішення про реквізицію іноземних інвестицій приймає Кабінет Міністрів України. Компенсація, що виплачується в цих випадках іноземному інвестору, має бути адекватною та ефективною.

- **Стаття 4.** Іноземним інвесторам гарантується перерахування за кордон їх прибутків та інших сум як в карбованцях, так і в іноземній валюті, що отримані на законних підставах.

- **Стаття 5.** Іноземні інвестори можуть реінвестувати прибутки на території України.

- **Стаття 6.** Іноземні інвестори сплачують податки, встановлені законодавством України.

- **Стаття 7.** Кабінету Міністрів України до 17 вересня 1991 року підготувати та внести у Верховну Раду України пропозиції про перелік видів діяльності, які здійснюються іноземними інвесторами за спеціальним дозволом (ліцензією) та порядок такого ліцензування [44].

- Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» від 16 липня 1999 року № 991-XI, визначив правові та економічні засади запровадження та функціонування спеціального режиму інноваційної діяльності технологічних парків: «Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка» (м. Київ); «Інститут електрозварювання імені Є. О. Патона» (м. Київ); «Інститут монокристалів» (м. Харків) [45].

Особливістю вітчизняного інвестиційного законодавства є те, що окремі аспекти в інвестиційній сфері, окрім вищевказаних нормативно-правових актів, регулюються також нормами господарського, податкового, валютного,

банківського, фінансового, митного, цивільного й земельного законодавства, правовими актами про приватизацію, підприємництво, інноваційну діяльність, цінні папери та фондовий ринок, концесії тощо [46].

- Закон України «Про усунення дискримінації в оподаткуванні суб'єктів підприємницької діяльності створених з використанням майна та коштів вітчизняного походження» від 17 лютого 2000 р., який спрямований на захист конкуренції між суб'єктами підприємницької діяльності, створеними без залучення коштів або майна (майнових чи немайнових прав) іноземного походження та суб'єктами підприємницької діяльності, створеними за участю іноземного капіталу, забезпечення державного захисту вітчизняного виробника та конституційних прав і свобод громадян України [47].

Вказаним Законом визначено, що спеціальне законодавство України про іноземні інвестиції, а також державні гарантії захисту іноземних інвестицій, визначені законодавством України, не регулюють питання валютного, митного та податкового законодавства, чинного на території України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України (стаття 3 Закону).

- Закон України «Про інститути спільного інвестування» від 05 липня 2012 р., який визначає правові та організаційні основи створення, діяльності та відповідальності суб'єктів спільного інвестування, особливості управління активами суб'єктів спільного інвестування, а також встановлює вимоги до складу, структури та зберігання активів, визначає особливості розміщення та обігу цінних паперів інститутів спільного інвестування, порядок та обсяг розкриття інформації інститутами спільного інвестування з метою залучення та ефективного розміщення фінансових ресурсів інвесторів тощо [48].

Для створення сприятливих умов залучення інвестицій та створення економічного розвитку регіонів України прийнято Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні» (від 17

грудня 2020 року №1116-IX) [49]. Закон передбачає стимулювання залучення інвестицій у національну економіку стратегічних інвесторів шляхом державної підтримки великих інвестиційних проєктів. Однією із пріоритетних галузей залучення інвестицій, визначених цим Законом, є переробна промисловість. Вдосконаленням законодавчої бази є Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування обов'язковості державної реєстрації іноземних інвестицій» від 31 травня 2016 року № 1390-VIII та Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення бар'єрів для залучення іноземних інвестицій» від 23 травня 2017 року № 2058-VIII [50; 51].

Інвестиційною ініціативою України є створення унікальної інвестиційної платформи Advantage Ukraine, яку було презентовано 6 вересня 2022 року в рамках кампанії, розробленої WPP за підтримки Президента України. На платформі зібрано інвестиційні проєкти та можливості у 10-ти галузях економіки з загальним потенціалом на суму понад \$400 млрд [52].

Підсумовуючи, ще раз зазначимо, що одним із факторів, які створюють передумови для економічного зростання і стійкого місця України у світовій економіці, є вдосконалення стабільного і впорядкованого законодавства у сфері інвестиційної діяльності.

Висновки до розділу 1

Інвестиції є важливим економічним інструментом, що полягає у вкладенні коштів з метою отримання прибутку, збільшення вартості активів або розвитку підприємства. Вони сприяють створенню нових робочих місць, технологічному прогресу та економічному зростанню. Інвестиції можна класифікувати за різними ознаками. За строком вкладення коштів розрізняють довгострокові інвестиції (наприклад, будівництво заводу) та короткострокові інвестиції (наприклад, придбання цінних паперів). За спрямованістю виділяють прямі інвестиції (створення або придбання активів) і портфельні інвестиції (інвестування у цінні

папери). За місцем здійснення інвестицій виділяють внутрішні (на території країни) та зовнішні (за межами країни) інвестиції.

Організація управління інвестиційною діяльністю на підприємствах харчової промисловості має на меті забезпечити ефективне використання коштів, розробку та реалізацію інвестиційних проектів. Вона включає в себе такі етапи, як аналіз інвестиційних можливостей, вибір оптимальних проектів, залучення коштів, контроль за виконанням проектів та оцінку їх ефективності.

Критерії ефективності інвестиційної діяльності підприємства допомагають визначити, наскільки прибутковими є інвестиційні проекти і який рівень ризику пов'язаний з ними.

Серед основних методів оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємства можна виділити NPV (чиста теперішня вартість), індекс рентабельності (доходності) інвестицій (ROI); термін (період) окупності інвестицій (PP), внутрішня норма доходності (IRR) та ін.

Нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності підприємства встановлює правила, процедури і вимоги, які підприємство повинно дотримуватися. Це включає законодавчу базу, ліцензування та дозвільну систему, захист прав інвесторів, податкове регулювання, регулювання ринку цінних паперів та регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Виконання нормативних вимог допомагає забезпечити законність, стабільність та довіру на ринку інвестицій.

Отже, закон розкриває природу інвестицій як взаємозалежний рух трьох відтворювальних форм капіталу: ресурси – вкладення – дохід. При цьому досягнення основної мети інвестування - одержання доходу, безпосередньо пов'язане, з одного боку, з наявністю ресурсів, а з іншого – з їх вкладенням у сферу економіки, де створюється реальний дохід. З урахуванням вищезгаданих аспектів визначення інвестицій подається у більшості вітчизняних економічних праць.

Усі ці аспекти інвестиційної діяльності і нормативно-правового регулювання важливі для успішного функціонування підприємств та розвитку економіки в цілому. Врахування цих факторів дозволяє підприємствам ефективно управляти своїми інвестиціями, зменшувати ризики та забезпечувати стабільний розвиток.

РОЗДІЛ 2

КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

2.1. Загальна характеристика функціонування підприємства

ТОВ «Пирятинський сирзавод» є одним з провідних великих підприємств харчової, зокрема сиро-молочної промисловості. Він входить до складу групи компаній «Молочний альянс», який об'єднує потужні підприємства з виробництва та реалізації основних видів молочної продукції та є лідером молочної галузі України. Продукція холдингу випускається під шістьма брендами: «Пирятин», «Славія», «Яготинське», «Яготинське для дітей», «Златокрай» та «Молочний альянс».

У історичних відомостях на сайті холдингу зазначено, що сирзавод було створено ще у далекому 1920 році і функціонувало тоді підприємство для виробництва сиру та масла. Компанія постійно бере активну участь та представляє свою продукцію на різноманітних виставках, конкурсах та акціях. Наразі вона має 52 відзнаки і нагороди за якість і властивості продукції, яка відома під торговою маркою «Пирятин». Молочна продукція, яка випускається під даними торговими марками, добре знайома всім жителям України, адже представлена як в супермаркетах, так і різних продуктових магазинах по всіх регіонах (окрім окупованої території).

Підприємство є юридичною особою і за організаційно-правовою формою функціонує як ТОВ. У 2017 році Приватне акціонерне товариство було реорганізоване в Товариство з обмеженою відповідальністю «Пирятинський сирзавод». Знаходиться за адресою: Полтавська обл., Пирятинський р-н, Пирятин, вулиця Сумська, 1.

Метою діяльності Пирятинського сирзаводу є: найбільш повне насичення споживчого ринку товарами та максимальне задоволення потреб суспільства у

товарах та послугах; реалізація соціально-економічних інтересів учасників; отримання прибутку від виробництва і реалізації продукції та надання послуг.

Основними напрямками діяльності підприємства є: виробництво сирів твердих сичужних і плавлених; виробництво сухих молочних продуктів (сироватки); оптово-роздрібна торгівля; виробництво інших продовольчих товарів. Пирятинський сирзавод вже протягом десятиліть успішно функціонує на ринку і зазначає, що основні традиційні компоненти такого успіху є: багаторічний досвід, професійна майстерність та найсучасніше технологічне обладнання.

Чисельність персоналу у 2021 році становила 610 осіб, що на 2 працівники менше аніж у 2020 році, а у 2022 році чисельність працівників зменшилася до 588 осіб. Проте зменшення чисельності персоналу не спричинило зменшення фонду оплати праці і протягом 2020-2022 років відбулося зростання фонду оплати праці з 72 072 тис. грн до 86 170 тис. грн, що свідчить про підвищення заробітної плати персоналу. Основною причиною збільшення фонду заробітної плати є політика керівництва підприємства щодо його регулювання в залежності від загальних соціально-економічних умов в країні.

На підприємстві розроблено та впроваджено низку програм, які спрямовані на розвиток персоналу та підвищення його кваліфікації. Фінансові результати діяльності підприємства показали позитивну динаміку. У 2020 році чистий прибуток становив 37 602 тис. грн, у 2021 році він зріс до 42 257 тис. грн, що на 4 655 тис. грн більше, а у 2022 році чистий прибуток досяг 113 548 тис. грн, що на 71 291 тис. грн більше порівняно з 2021 роком.

Собівартість продукції у 2022 році зросла на 186 063 тис. грн або 13,88% порівняно з 2021 роком. Основною причиною зростання собівартості є збільшення витрат на сировину, енергоносії та оплату праці.

Загалом, ТОВ «Пирятинський сирзавод» демонструє позитивні тенденції розвитку. Враховуючи низку факторів, підприємство може розраховувати на

стрімке покращення своїх економічних показників та подальший розвиток за умов ефективного та раціонального планування та управління своєю діяльністю.

На підприємстві активно займаються моніторингом конкурентів, аналізом ринку та тенденцій, розробляють плани комунікацій зі споживачами, продумують маркетингові заходи для стимулювання продажів продукції, формують нові партнерські та клієнтські зв'язки та інше.

- виробництво сирів твердих сичужних і плавлених;
- виробництво сухих молочних продуктів (сироватки);
- оптово-роздрібна торгівля;
- виробництво інших продовольчих товарів.

Пирятинський сирзавод вже протягом десятиліть успішно функціонує на ринку і вказує, що основні традиційні компоненти такого успіху є: багаторічний досвід, професійна майстерність та найсучасніше технологічне обладнання. Також особливістю і перевагою є якість продукції, адже вона виготовляється з натурального молока, без додавання рослинних домішок чи сухого молока .

Новий етап розвитку бренду розпочався у 2017-2018 роки з ребрендингу торгової марки «Пирятин». Відома українська маркетингова агенція Fedoriv консультувала Товариство щодо зміни стратегії та позиціонування. Новий дизайн упаковки продукції під брендом «Пирятин» має яскраві виражені кольори синього та бургундського і становить систему змінних патернів (візерунків) для твердих сирів, які здатні адаптуватися до нових реалій, вимог, форматів, трендів. На рисунку 2.1 подані старий та новий формати логотипу ТМ «Пирятин». Він тепер зображує веселий смайл на сирному кольорі круга. Два бугорки зображують примружені очі від задоволення, ніби насолоджуєшся кожним кусочком сирної продукції. Також видозмінили формат букв – вони можуть по-різному розтягуватися, адже сир так само тягнеться. Такий ребрендинг було проведено зі створенням оновленої стратегії бренду – «Фанат», який передбачає формування сирної культури серед споживачів-вболівальників. Маркетинг- директор холдингу

«Молочний альянс» зазначила, що «якщо ти дійсно що-небудь любиш, то оточуєш цим себе завжди та скрізь, розповідаєш про це всім. І ця теза доречно відображає нове позиціонування бренду» [54].

Рис. 2.1. Старий та новий логотипи ТМ «Пирятин»

У 2021 році на підприємстві числилося 610 працівників, а позаштатного персоналу та осіб, які працюють за сумісництвом склало 2 осіб. Пирятинський сирзавод збільшив фонд оплати праці у звітному періоді на 6057 тис. грн., у порівнянні з попереднім 2020 роком. Керування підприємством здійснюється на базі лінійно-функціональної організаційної структури (див. рис.2.2).

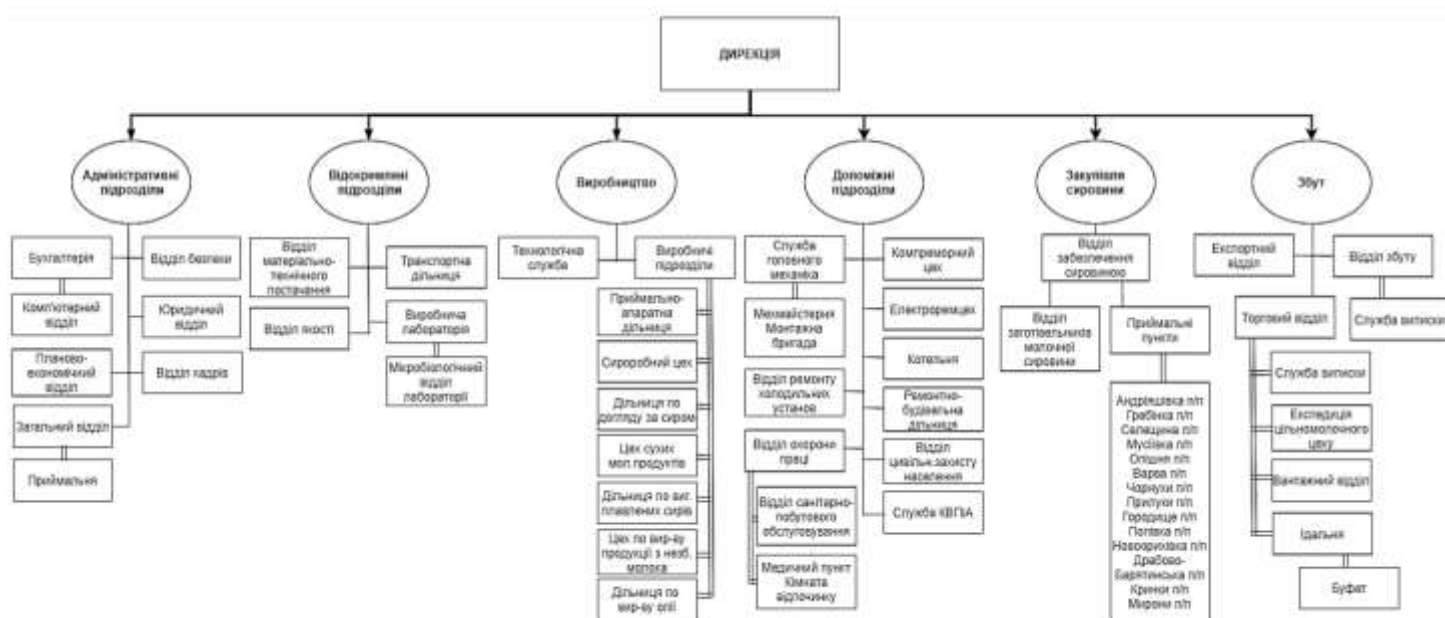

Рис. 2.2. Організаційна структура ТОВ «Пирятинський сирзавод» (сформовано автором на основі звітності підприємства)

Організаційно-функціональна схема товариства складається з трьох рівнів:- 1-й (вищий) рівень – вище керівництво: загальні збори учасників, виконавчий орган

- голова і члени правління, наглядова рада, ревізійна комісія. Виконавчому органу підпорядковуються керівники адміністративних та виробничих підрозділів;

- 2-й (середній) рівень управління складається з керівників адміністративних, виробничих і обслуговуючих підрозділів, таких як: планово- економічний відділ, головний бухгалтер, начальник планово-економічного відділу, інженер з сировини, головний механік, начальник з виробництва, керівник збуту та інші;

- 3-й (нижчий) рівень управління - безпосередньо працівники виробничих і обслуговуючих підрозділів: транспортна служба, відділ головного механіка, виробничі цехи, виробнича лабораторія, приймальні пункти, ремонтно- будівельна дільниця та інші.

Варто зазначити, що PR-відділ, відділ маркетингу та продажів знаходяться безпосередньо в центральному офісі ГК «Молочний альянс» в Києві і здійснюють загальне управління всіма торговими брендами Товариства. Саме там займаються моніторингом конкурентів, аналізом ринку та тенденцій, розробляють плани комунікації зі споживачами, продумують маркетингові заходи для стимулювання продажів продукції, формують нові партнерські та клієнтські зв'язки та інше.

2.2. Аналіз ефективності господарської діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Основними джерелами інформації для проведення аналізу фінансових результатів діяльності даного підприємства є документи фінансової звітності: форма №1 «Баланс», форма №2 «Звіт про фінансові результати», а також звіт про рух грошових коштів. На підприємстві регулярно проводиться внутрішній аналіз фінансово-господарської діяльності, проте як результати, так і деякі початкові дані цього аналізу не розголошуються, оскільки керівництво ТОВ «Пирятинський сирзавод» вважає цю інформацію комерційною таємницею.

До основних техніко-економічних показників підприємства належать такі показники: обсяг реалізованої продукції; собівартість реалізованої продукції; вартість основних виробничих фондів; чисельність персоналу; валовий прибуток; операційний прибуток; прибуток до оподаткування; чистий прибуток; витрати на одну гривню реалізованої продукції; виробіток на одного працюючого; фондомісткість; фондівіддача; фондоозброєність; матеріаломісткість; матеріаловіддача; рентабельність продукції; рентабельність виробництва; рентабельність власного капіталу та рентабельність активів.

Перш за все, проаналізуємо обсяги реалізації продукції (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

Динаміка обсягів реалізації основних видів продукції (тис. грн)

Вид продукції	Роки		Відхилення	
	2021	2022	Абсолютне	Відносне
Сир плавлений	102 003	198 983	96 980	95,08
Сирний продукт плавлений	44 592	81 934	37 342	83,74
Сир твердий	491 760	624 922	133 162	27,08
Вершки вагові	198 503	187 129	-11 374	-5,73
Суша молочна сироватка	134 173	127 829	-6 344	-4,73
Сирний продукт твердий	381 925	461 329	79 404	20,79
Кисломолочна продукція та молоко питне	40 972	47 513	6 541	15,96
Інша продукція та послуги	10 812	23 966	13 154	121,66
Всього	1 340 406	1 753 605	413 199	30,83

Отже, як бачимо, обсяги реалізації продукції підприємства зростають. У 2022 році загальна вартість реалізованої продукції становила 1 753 605 тис. грн, що на 413 199 тис. грн (або на 30,83%) більше, ніж у 2021 році. Найбільший ріст спостерігався у сегменті "Інша продукція та послуги" з відносним відхиленням

121,66%. Значне зростання також спостерігалось у реалізації плавеного сиру (95,08%) та сирного продукту плавеного (83,74%). Водночас, деякі види продукції, такі як вершки вагові та суха молочна сироватка, показали незначне зниження реалізації на 5,73% та 4,73% відповідно.

Загальний позитивний тренд свідчить про стабільне покращення фінансових результатів підприємства, зокрема завдяки значному зростанню реалізації ключових продуктів

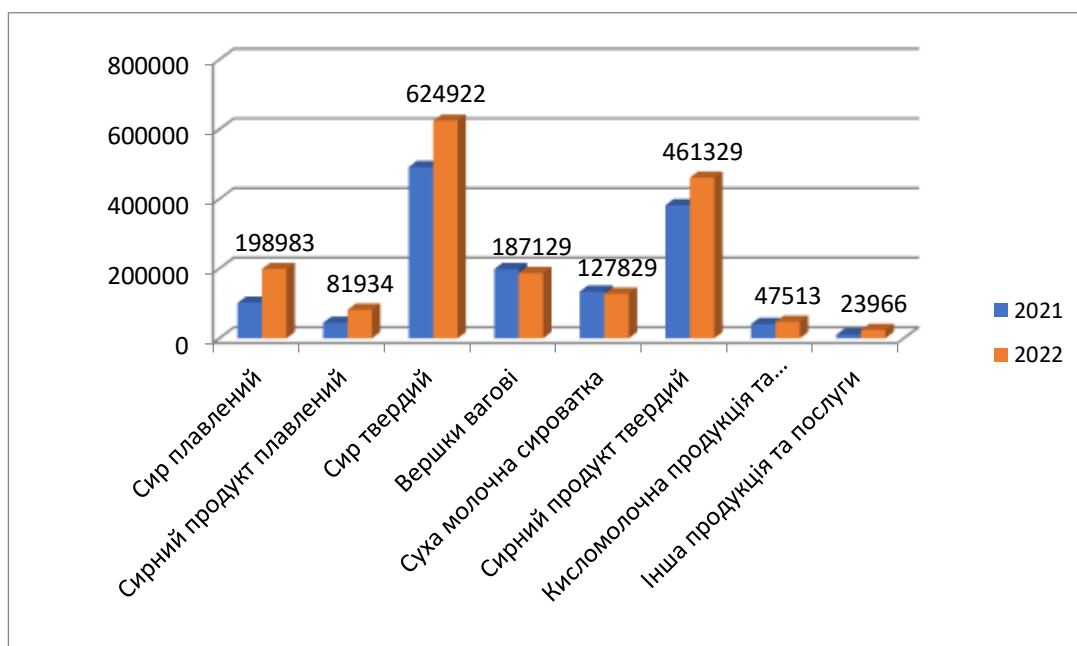

Рис. 2.3 Динаміка обсягів реалізації основних видів продукції
ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Загальний позитивний тренд реалізації продукції свідчить про стабільне покращення фінансових результатів підприємства, зокрема завдяки значному зростанню реалізації ключових продуктів. Середньорічна вартість основних фондів у 2021 році зменшилась на 2672 тис. грн (2,6%). У структурі пасиву власний капітал підприємства у 2020 році збільшився на 37 581 тис. грн (44,7%), та зменшився у 2021 році на 43 528 тис. грн (35,6%) відносно попереднього року.

Основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод» протягом 2020-2022 років

№п /п	Показники	Роки			Абсолютне відхилення, тис. грн		Відносне відхилення, %	
		2020	2021	2022	2020-2021	2021-2022	2020-2021	2021-2022
1	Обсяг виготовленої продукції, тонни	8814	8650	13820,8	-164	5170,8	-1,86	59,78
2	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	1371020	1404740	1753605	33720	348865	2,46	24,83
3	Чисельність промислово-виробничого персоналу, осіб	612	610	588	-2	-22	-0,33	-3,61
4	Фонд оплати праці, тис. грн.	72072	78129	86170	6057	8041	8,40	10,29
5	Продуктивність праці (одного працівника ПВП), тонни/особу	14,4	14,18	23,5	-0,22	9,32	-1,53	65,73
6	Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн..	100475	97803	92147,5	-2672	-5655,5	-2,66	-5,78
7	Віддача основних засобів, грн.	11,4	11,3	19,03	-0,1	7,73	-0,88	68,41
8	Середньорічна вартість активів, тис.грн.	491049	666120	671807,5	175071	5687,5	35,65	0,85
9	Власний капітал, тис. грн.	122258	78730	191813	-43528	113083	-35,60	143,63
10	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	1242015	1340406	1526469	98391	186063	7,92	13,88
11	Валовий прибуток (збиток), тис. грн.	129005	64334	227136	-64671	162802	-50,13	253,06
12	Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	37602	42257	113548	4655	71291	12,38	168,71

Джерело: сформовано автором на основі звітності підприємства

Чисельність промислово-виробничого персоналу у 2022 році становила 588 осіб, що на 22 працівники менше, ніж у 2021 році. Незважаючи на зменшення чисельності персоналу, фонд оплати праці продовжував зростати, збільшившись з 72 072 тис. грн у 2020 році до 86 170 тис. грн у 2022 році. Це свідчить про зростання заробітної плати персоналу, що обумовлено політикою керівництва щодо регулювання фонду заробітної плати відповідно до соціально-економічних умов у країні. Підприємство також впроваджує програми розвитку персоналу та підвищення його кваліфікації.

Фінансові результати діяльності підприємства значно покращилися у 2022 році. Чистий прибуток зріс на 71 291 тис. грн (168,71%) порівняно з 2021 роком. Собівартість реалізованої продукції у 2022 році збільшилася на 186 063 тис. грн (13,88%) порівняно з попереднім роком, що свідчить про зростання витрат на виробництво.

Обсяг виготовленої продукції у 2022 році значно збільшився на 5 170,8 тонн (59,78%) порівняно з 2021 роком, що свідчить про розширення виробництва та підвищення попиту на продукцію підприємства. Продуктивність праці на одного працівника ПВП зросла на 65,73%, що є показником ефективності роботи персоналу.

Середньорічна вартість основних засобів зменшилася на 5,78% у 2022 році порівняно з 2021 роком, що може свідчити про амортизацію або оновлення основних засобів. Водночас віддача основних засобів зросла на 68,41%, що вказує на підвищення ефективності їх використання.

Загалом, підприємство показало значні позитивні результати у своїй діяльності протягом 2020-2022 років, що відображається у зростанні виробництва, покращенні фінансових показників та ефективності використання ресурсів.

Динаміка основних фінансових показників ТОВ «Пирятинський сирзавод» наведена на рисунку 2.4.

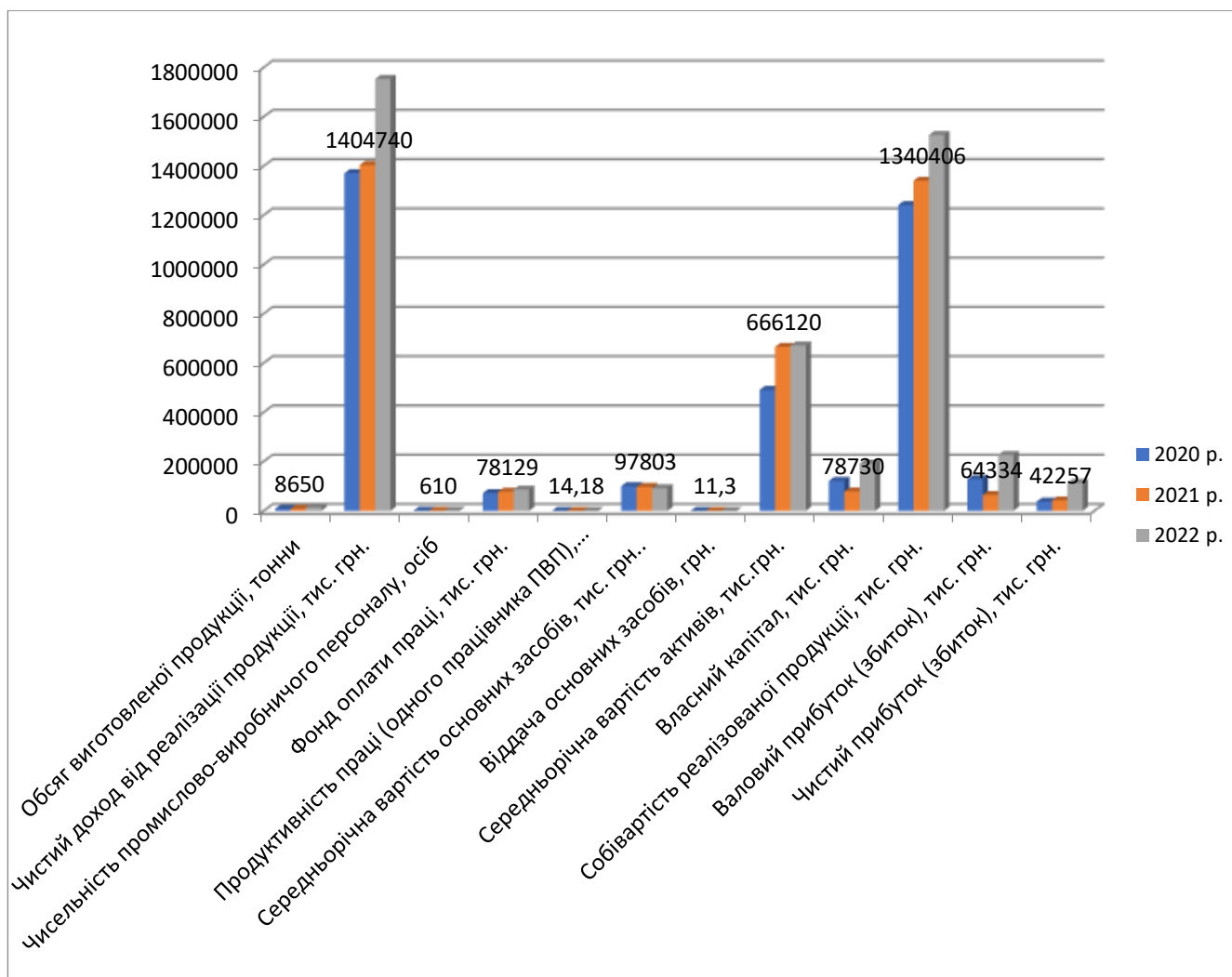

Рис. 2.4. Динаміка основних фінансових показників ТОВ «Пирятинський сирзавод», тис. грн.

Чистий дохід від реалізації продукції збільшився на 33 720 тис. грн у 2021 році та ще на 348 865 тис. грн у 2022 році. Валовий прибуток у 2020 році зменшився на 50,1%, що становить 64 671 тис. грн порівняно з попереднім періодом, але в 2022 році зріс на 253,06% або 162 802 тис. грн відносно 2021 року. Чистий прибуток становив 37 602 тис. грн у 2020 році, збільшився до 42 257 тис. грн у 2021 році, що на 12,38% або 4 655 тис. грн більше, а у 2022 році зріс ще більше, досягнувши 113 548 тис. грн, що на 71 291 тис. грн (168,71%) більше порівняно з 2021 роком.

Такі коливання фінансових результатів за останні роки обумовлені низкою факторів, серед яких: постійне підвищення вартості сировинних ресурсів; збільшення витрат на збут, а саме на маркетинг і рекламу через ребрендинг у 2018 році; зростання витрат на оплату праці, які щорічно підвищуються на 8,4% у 2021 році та на 10,29% у 2022 році.

Загалом, ТОВ «Пирятинський сирзавод» демонструє позитивні тенденції розвитку. Враховуючи ці фактори, підприємство може розраховувати на стрімке покращення своїх економічних показників та подальший розвиток за умови ефективного та раціонального планування та управління своєю діяльністю.

Для ідентифікації ресурсів з вартісною оцінкою у фінансовій звітності підприємства використовується категорія активів. Активи - це економічні ресурси у формі матеріальних або нематеріальних цінностей, які використовуються для отримання прибутку і представляють господарські засоби підприємства, в які вкладений його капітал.

Активи підприємства класифікуються на наступні групи: I. Необоротні активи II. Оборотні активи III. Необоротні активи, які призначені для продажу або вибуття.

Основним документом, що містить інформацію про вартість активів підприємства, є його баланс, складений на певну дату.

У таблиці 2.2 проведено аналіз структури активів ТОВ "Пирятинський сирзавод" за період 2020-2022 років. Слід зазначити, що активи підприємства збільшувалися протягом досліджуваного періоду (у 2022 році на 0,85% порівняно з 2021 роком), що сталося за рахунок зростання оборотних активів. Хоча частка оборотних активів трохи зменшилася, вони залишаються значущою складовою частиною активів.

Згідно з таблицею 2.2, можна відзначити наступні зміни: Збільшення дебіторської заборгованості з кожним роком; на кінець 2022 року вона складала 100 643 тис. грн.

Коливання грошових коштів та їх еквівалентів: у 2020 році цей показник зріс на 322% або 68 193 тис. грн порівняно з 2020 роком, досягнувши 88 403 тис. грн, але зменшився до 40 871 тис. грн у 2021 році.

Поточні витрати, пов'язані з виробництвом та реалізацією продукції, важливі для аналізу фінансового результату діяльності.

Склад та структура активів підприємства за 2020-2022 рр.

Група	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	Фактично у тис. грн			2020-2021	2021-2022	2020-2021	2021-2022
I. Необоротні активи							
- Нематеріальні активи	2200	2146	983	-54	-1163,00	-2,45	-54,19
- Основні засоби	99195	98612	85683	-583	-12929,00	-0,59	-13,11
II. Оборотні активи							
- Запаси	142425	263317	207823	120892	-55494,00	84,88	-21,07
- Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботу та послуги	96960	100643	156834	3683	56191,00	3,80	55,83
- Дебіторська заборгованість за розрахунками	66173	116855	122940	50682	6085,00	76,59	5,21
- Гроші та їх еквіваленти	89403	40871	113022	-48532	72151,00	-54,28	176,53
- Витрати майбутніх періодів	77	93	142	16	49,00	20,78	52,69
Сукупні активи	502364	629877	713738	127513	83861,00	25,38	13,31

Джерело: сформовано автором на основі звітності підприємства

Операційні витрати за економічними елементами поділяються на матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизаційні відрахування на основні засоби і нематеріальні активи, а також інші операційні витрати. Структура операційних витрат наведена в таблиці 2.4.

На основі даних таблиці 2.4 проаналізуємо структуру операційних витрат підприємства. Зазначимо, що загальна їх сума у 2021 році зросла на 126 331 тис. грн порівняно з 2020 роком, а у 2022 році зросла ще на 68 487 тис. грн порівняно з 2021 роком.

Таблиця 2.4

Структура операційних витрат «ТОВ Пирятинський сирзавод»

Елементи витрат	2020	2021	2022	Відхилення 2020-2021		Відхилення 2021-2022	
	сума витрат	сума витрат	сума витрат	Абсолютне	Відносне	Абсолютне	Відносне
	тис. грн	тис. грн	тис. грн	тис. грн	%	тис. грн	%
Матеріальні затрати	1130194	1296969	1335940	166775	14,76	38971	3,00
Витрати на оплату праці	72072	78129	86170	6057	8,40	8041	10,29
Відрахування на соціальні заходи	16377	18681	21884	2304	14,07	3203	17,15
Амортизаційні відрахування	30098	23529	25989	-6569	-21,83	2460	10,46
Інші операційні витрати	117812	75576	91388	-42236	-35,85	15812	20,92
Разом	1366553	1492884	1561371	126331	9,24	68487	4,59

Операційні витрати за економічними елементами поділяються на матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи,

амортизаційні відрахування на основні засоби і нематеріальні активи, а також інші операційні витрати. Структура операційних витрат наведена в таблиці 2.4.

На основі даних таблиці 2.4 проаналізуємо структуру операційних витрат підприємства. Зазначимо, що загальна їх сума у 2021 році зросла на 126 331 тис. грн порівняно з 2020 роком, а у 2022 році зросла ще на 68 487 тис. грн порівняно з 2021 роком

Отже, можемо зробити висновок, що операційні витрати підприємства зросли в більшій мірі за рахунок матеріальних затрат, витрат на оплату праці та відрахувань на соціальні заходи. У 2021 році загальні операційні витрати збільшилися на 126 331 тис. грн (9,24%), а у 2022 році – на 68 487 тис. грн (4,59%). Найбільший приріст у 2021 році припав на матеріальні затрати – 166 775 тис. грн (14,76%), витрати на оплату праці – 8,40%, та відрахування на соціальні заходи – 14,07%. У 2022 році витрати на оплату праці зросли на 10,29%, а відрахування на соціальні заходи – на 17,15%, що також суттєво вплинуло на загальний обсяг витрат.

Фінансовий стан підприємства є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин. Це складне поняття, що визначається впливом різноманітних факторів виробничо-господарської діяльності. Характеризується він через систему показників, що відображають наявність, розподіл і ефективне використання фінансових ресурсів.

Фінансовий результат підприємства, який у нашому випадку є прибутком, формується внаслідок різниці між доходами та витратами. Цей прибуток виконує декілька ключових функцій. По-перше, він є стратегічною метою підприємства, оскільки вказує на його успішність та конкурентоспроможність на ринку. По-друге, прибуток є одним з головних джерел фінансування подальшого розвитку та зростання підприємства. Крім того, він також є одним з важливих джерел доходу для державного бюджету.

Формування прибутку залежить від ефективного використання різних ресурсів підприємства, таких як капітал та праця. Ефективне використання цих ресурсів, у свою чергу, залежить від керування основними компонентами

виробництва, такими як матеріальні та фінансові ресурси, робоча сила, технології, та інші.

Дохід, або виручка від реалізації продукції та послуг, є основним джерелом покриття витрат підприємства і формування прибутку. Він відображає ефективність діяльності підприємства та його успішність на ринку. Тому, контроль та оптимізація доходів є ключовим аспектом фінансового управління підприємством.

Проаналізуємо динаміку доходів ТОВ «Пирятинський сирзавод» 2020-2022 років у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Аналіз доходів ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2020-2022 роки

Показники	2020	2021	2022	Відхилення 2020-2021		Відхилення 2021-2022	
	сума витрат	сума витрат	сума витрат	абсолютне	відносне	абсолютне	відносне
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	1371020	1404740	1753605	33720	2,46	348865	24,83
Інші операційні доходи, тис. грн.	19355	25298	80013	5943	30,71	54715	216,28
Дохід від участі в капіталі, тис. грн.	0	0	0	0	-	0	-
Інші фінансові доходи, тис. грн.	1306	2063	746	757	57,96	-1317	-63,84
Інші доходи, тис. грн.	84	5031	5063	4947	5889,29	32	0,64
Всього	1391765	1437132	1839427	45367	3,26	402295	27,99

В структурі доходів підприємства найбільшу частину складає дохід від реалізації продукції у 2021 році, який збільшився на 33 720 тис. грн. порівняно з 2020 роком. Інші операційні доходи показали значний ріст у 2020 році, збільшившись на 146% відносно 2020 року, а у 2021 році ще на 31%. Інші фінансові доходи в 2020 році скоротилися на 21% порівняно з 2021 роком, але вже у 2021 році зросли на 58% до 2063 тис. грн. Інші доходи у 2020 році

відзначили значне падіння на 98%, проте у 2021 році показник повернувся на попередній рівень, до 5031 тис. грн. У 2022 році показник загального доходу зрос на 402 295 тис. грн. або 27,99% порівняно з 2021 роком.

Загалом, за період дослідження доходи мали незначні коливання, а на кінець періоду показник збільшився на 537 765 тис. грн., що свідчить про ефективну операційну діяльність підприємства.

2.3. Аналіз фінансової стійкості та рентабельності підприємства

Однією з найважливіших умов виживання підприємств в умовах фінансової кризи й основою їх стійкого фінансового стану є фінансова стійкість. Фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів підприємства, при якому раціональне розпорядження ними є гарантією наявності власних коштів, стійкої прибутковості й забезпечення процесу розширеного відтворення.

Кожне підприємство повинне визначити межі своєї фінансової стійкості. Недостатня фінансова стійкість підприємства може привести до його неплатоспроможності, а зайва буде сприяти створенню «зайвих» запасів і резервів, у зв'язку з чим виростуть видатки на їхнє утримання, буде спостерігатися недоотримання прибутку й гальмування темпів економічного розвитку підприємства.

На фінансову стійкість підприємства впливає ряд чинників:

Чинники 1 рівня — узагальнюючі (базові), до яких відносяться:

- фаза економічного розвитку системи;
- стадія життєвого циклу підприємства.

Чинники 2 рівня — похідні. Вони є результатом дії базових чинників. До них відносяться:

- зовнішні – такі чинники, вплив яких пов'язаний з характером державного

регулювання: середній рівень доходів населення; демографічна ситуація; соціальна політика держави; податкова політика держави; грошово-кредитна політика; амортизаційна політика;

- внутрішні: стратегія управління обсягами діяльності підприємства; стратегія управління активами; стратегія управління капіталом; стратегія управління грошовими потоками.

Чинники 3 рівня — деталізуючі. За їх допомогою з'ясовують і деталізують механізм впливу на фінансовий стан підприємства похідних чинників. До них відносяться:

- рівень конкуренції;
- рівень інфляції;
- склад та структура активів;
- політика розподілу та використання прибутку;
- стратегія управління ризиком тощо.

Проаналізуємо показники фінансової стійкості підприємства (табл. 2.6), тобто охарактеризуємо структуру джерел фінансування підприємства, ступінь фінансової стійкості та незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування діяльності.

Таблиця 2.6

Показники фінансової стійкості підприємства

Показники	Роки			Абсолютне відхилення	
	2020	2021	2022	2020-2021	2021-2022
Коефіцієнт автономії (незалежності)	0,25	0,12	0,26	-0,13	0,14
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,32	0,14	0,52	-0,18	0,38
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,76	0,88	0,73	0,12	-0,15
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,89	0,89	0,84	0,11	-0,05

Аналізуючи дані таблиці можемо зробити наступні висновки:

Значення коефіцієнта автономії у 2021 році (0,12) вказує на те, що лише 12% активів підприємства сформовані за рахунок власних коштів, що свідчить про суттєвий фінансовий дисбаланс і залежність від кредиторів. Протягом 2020-2022 років цей показник коливався, і на кінець 2022 року він зріс до 0,26, що свідчить про покращення фінансової автономії.

Коефіцієнт фінансової стійкості у 2021 році склав 0,14, що вказувало на значну залежність від поточних зобов'язань. Проте в 2022 році цей показник значно покращився, досягнувши значення 0,52, що свідчить про зміцнення фінансової стабільності підприємства.

Значення коефіцієнта концентрації позикового капіталу у 2021 році (0,88) вказує на високий рівень запозичень, де позикові кошти значно перевищують власний капітал. У 2022 році цей показник знизився до 0,73, що вказує на зменшення залежності від позикових коштів.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу залишався стабільним у 2021 році (0,89) порівняно з 2020 роком, але в 2022 році дещо знизився до 0,84, що може свідчити про деякі обмеження у використанні власного капіталу для фінансування діяльності підприємства.

Загалом, можемо зробити висновок, що підприємство покращило свої показники фінансової стійкості у 2022 році порівняно з попередніми роками. Хоча воно все ще залишається залежним від позикових коштів, спостерігається позитивна динаміка у напрямку зміцнення фінансової незалежності. Це свідчить про ефективну діяльність підприємства та здатність адаптуватися до змін в економічному середовищі.

Проаналізуємо рентабельність діяльності підприємства на основі даних табл. 2.7.

Показники рентабельності є відносними характеристиками фінансових результатів та ефективності діяльності підприємства. Вони оцінюють прибутковість підприємства з різних точок зору та групуються відповідно до інтересів учасників економічного процесу та ринкового обміну.

Таблиця 2.7

Показники рентабельності ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2020-2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення	
				2021 від 2020	2022 від 2020
Рентабельність власного капіталу, %	30,76%	53,67%	59,19%	22,92%	5,52%
Рентабельність основних засобів, %	37,42%	43,21%	123%	5,78%	79,79%
Рентабельність продажу за чистим прибутком, %	2,74%	3,01%	6,47%	0,27%	3,46%
Рентабельність підприємства, %	7,66%	6,34%	15,9%	-1,31%	9,56%

У 2022 році показник рентабельності власного капіталу становив 59,19%, що свідчить про вигідне вкладення капіталу засновниками. Загалом, показники рентабельності підприємства є позитивними для сучасних умов ринкових відносин та стану підприємницького середовища в Україні та світі.

2.4. Інтегральна оцінка інвестиційної привабливості підприємства ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Серед статистичних методів визначення інвестиційної привабливості особливу увагу варто звернути на аналіз ризику банкрутства. Найбільш поширеною серед методик аналізу ризику банкрутства є Z-модель Альтмана (Z-score), яка базується на оцінці показників фінансового стану та платоспроможності підприємства.

Найпростішою є двофакторна модель оцінки ймовірності банкрутства підприємства (організації). Вона передбачає обчислення спеціального коефіцієнта Z і має такий формалізований вигляд:

$$Z = -0,3877 - 1,0736X_1 + 0,0579X_2$$

де Z – коефіцієнт Альтмана;

X_1 – коефіцієнт покриття (поточної ліквідності);

X_2 – коефіцієнт фінансової залежності (коефіцієнт концентрації позикового капіталу).

Перевагами цієї моделі є простота розрахунку завдяки наявності лише двох факторів, а також можливість застосування для проведення зовнішнього аналізу на основі бухгалтерської звітності.

До недоліків можна віднести те, що модель була розроблена для США, де помилка прогнозу становить $\Delta Z = \pm 0,65$. В Україні ж існують інші темпи інфляції, мікро- та макроекономічні цикли, рівні продуктивності праці. Модель не враховує галузеву та регіональну специфіку функціонування суб'єктів економіки, а також вплив на фінансовий стан таких показників, як оборотність активів, рентабельність активів, темпи зміни виторгу від реалізації.

Таблиця 2.8

Двофакторна модель Альтмана оцінки вірогідності банкрутства ТОВ
«Пирятинський сирзавод»

Показники	2020	2021	2022
Відношення суми оборотних коштів до суми поточних зобов'язань (коефіцієнт покриття)	1,37	1,17	1,79
Відношення суми всіх зобов'язань до сукупного капіталу (коефіцієнт концентрації позикового капіталу)	0,89	0,89	0,73
$Z =$	-0,66	-0,78	-1,42

Згідно з двофакторною моделлю, ймовірність банкрутства будь-якого суб'єкта господарювання є дуже малою при будь-якому від'ємному значенні коефіцієнта Z і великою при $Z > 1$. Протягом усього періоду значення коефіцієнта Z від'ємне, отже, ймовірність банкрутства підприємства є дуже малою.

П'ятифакторна модель, хоча і дає найточніші результати, має обмежену сферу застосування. Її перевагами є простота розрахунку, можливість

інтерпретувати інтегральний показник, динамічне прогнозування змін фінансової стійкості та відображення різних аспектів господарської діяльності підприємства.

Однак модель була створена на основі дослідження підприємств США та Західної Європи, що ускладнює її застосування для вітчизняних підприємств без відповідної адаптації вагових коефіцієнтів. Крім того, вона не враховує коливання курсів акцій та розмір підприємств.

$$Z = 1,2X_1 + 1,4X_2 + 3,3X_3 + 0,6X_4 + 0,99X_5$$

де Z – коефіцієнт Альтмана;

X_1 – власний оборотний капітал / сума активів;

X_2 – чистий прибуток / сума активів;

X_3 – прибуток до виплати податків / сума активів;

X_4 – ринкова вартість власного капіталу / позиковий капітал;

X_5 – об'єм продажу / сума активів.

Таблиця 2.9

П'ятифакторна модель Альтмана (1966 р.) оцінки вірогідності банкрутства
ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Показники	2020	2021	2022
Оборотний капітал до суми активів підприємства	0,2433	0,1249	0,31
Відношення чистого прибутку до суми активів	0,07485	0,06708	0,21
Відношення прибутку до виплати податків до суми активів	0,07485	0,0670	0,56
Відношення власного капіталу до заборгованості (фінансова структура)	0,01049	-0,01381	0,21
Відношення виручки від реалізації до суми активів (оборотність активів)	2,8637	2,9341	2,42
$Z =$	3,4844	3,3616	3,71

Значення $Z < 1,81$ відповідає дуже високій ймовірності банкрутства; $1,81 < Z < 2,7$ – висока ймовірність банкрутства; $2,71 < Z < 2,99$ – можливе банкрутство; $Z > 3$ – ймовірність банкрутства дуже низька.

Протягом періоду з 2020 по 2022 роки значення Z -рахунку перевищувало 3, що свідчить про дуже низьку ймовірність банкрутства підприємства. У 2022

році значення Z-рахунку досягло 3,71, що підтверджує стійке фінансове становище підприємства.

Модифікована п'ятифакторна модель Е. Альтмана має свої переваги та недоліки. Серед переваг: диференціація Z-показника для виробничих та невиробничих підприємств і відображення різних аспектів господарської діяльності. Серед недоліків: вагові коефіцієнти розраховані на основі статистичної звітності підприємств США, неприйнятність коефіцієнта X4 через відсутність інформації про ринкову вартість акцій, необхідність адаптації до умов України, а також завищені граничні значення Z через певні особливості національної економіки.

$$Z = 0,717X_1 + 0,847X_2 + 3,107X_3 + 0,42X_4 + 0,995X_5 \quad (2.3)$$

де Z – коефіцієнт Альтмана;

X₁ – власний оборотний капітал / сума активів;

X₂ – чистий прибуток / сума активів;

X₃ – прибуток до виплати податків / сума активів;

X₄ – ринкова вартість власного капіталу / позиковий капітал;

X₅ – об'єм продажу / сума активів.

Таблиця 2.10

П'ятифакторна модель Альтмана (1983 р.) оцінки вірогідності банкрутства
ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Показники	2020	2021	2022
Оборотний капітал до суми активів підприємства	0,2433	0,1249	0,31
Відношення чистого прибутку до суми активів	0,07485	0,06708	0,21
Відношення прибутку до виплати податків до суми активів	0,07485	0,06708	0,56
Відношення власного капіталу до заборгованості (фінансова структура)	0,01049	-0,01381	0,21
Відношення виручки від реалізації до суми активів (оборотність активів)	2,8637	2,9341	2,42
Z =	3,3942	3,2684	4,6

Значення $Z < 1,23$ відповідає високій ймовірності банкрутства; $Z = 1,23$ – граничне значення ймовірності банкрутства; $Z > 1,23$ – низька ймовірність банкрутства.

У 2020 році значення коефіцієнта Z становило 3,3942, що вказувало на низьку ймовірність банкрутства підприємства. У 2021 році значення коефіцієнта зменшилося до 3,2684, проте все одно залишалось вище граничного значення, свідчаючи про низьку ймовірність банкрутства. У 2022 році значення Z значно зросло до 4,6, що ще більше зміцнило фінансову стабільність підприємства і підтвердило низьку ймовірність банкрутства.

Таким чином, протягом досліджуваного періоду значення коефіцієнта Z залишалось в межах, які свідчать про низьку ймовірність банкрутства підприємства, з тенденцією до зростання в останньому році.

Модель Ліса є більш збалансованою, вона також акцентує увагу на рівень прибутковості діяльності та рентабельність активів підприємства, а також на структуру активів та джерел їх фінансування. Модель Ліса має вигляд (2.4):

$$Z = 0,063X_1 + 0,092X_2 + 0,057X_3 + 0,001X_4 \quad (2.4)$$

де X_1 – відношення оборотного капіталу до всіх активів;

X_2 – відношення валового прибутку до всіх активів;

X_3 – рентабельність активів;

X_4 – відношення власного капіталу до позикового капіталу.

Таблиця 2.11

Модель Ліса оцінки вірогідності банкрутства
ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Показники	2020	2021	2022
Відношення оборотного капіталу до суми активів	0,7948	0,8357	0,84
Відношення валового прибутку до суми активів	0,2567	0,1021	0,31
Рентабельність активів	7,4850	6,7087	0,15
Відношення власного капіталу до позикового капіталу (структура капіталу)	0,76	0,88	0,36
$Z =$	0,05037	0,04480	0,07836

Значення $Z < 0,037$ відповідає високій ймовірності банкрутства; $Z = 0,037$ – граничне значення ймовірності банкрутства; $Z > 0,037$ – низька ймовірність банкрутства.

Протягом досліджуваного періоду значення показника Z перебувало в діапазоні 0,0448-0,07836, що відповідає низькій ймовірності банкрутства.

Для діагностики загрози банкрутства підприємств також використовуються альтернативні підходи, зокрема, модель Р. Таффлера, розроблена в 1977 р. Методика її розробки аналогічна до моделі Альтмана, але відрізняється інформаційною базою (модель Таффлера побудована на основі даних підприємств Великобританії) та кількістю і змістом факторів, що враховуються під час аналізу..

Модель Таффлера передбачає обчислення показника Z за такою формулою:

$$Z = 0,53X_1 + 0,13X_2 + 0,18X_3 + 0,16X_4$$

де X_1 – операційний прибуток / короткострокові зобов'язання;

X_2 – оборотні активи / сума зобов'язань;

X_3 – короткострокові зобов'язання / сума активів;

X_4 – виручка / сума активів.

Таблиця 2.12

Модель Таффлера оцінки вірогідності банкрутства
ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Показники	2020	2021	2022
Відношення операційного прибутку до короткострокових зобов'язань	0,6875	0,1606	0,47
Відношення оборотних активів до суми всіх зобов'язань	1,3732	1,1744	1,15
Відношення короткострокових зобов'язань до суми активів	0,1859	0,1325	0,42
Відношення виручки від реалізації до суми активів (оборотність активів)	2,8637	2,9341	2,45
$Z =$	1,0345	0,7310	0,8662

Значення $Z < 0,2$ відповідає досить високій ймовірності банкрутства; $0,2 < Z < 0,3$ – можливе банкрутство; $Z > 0,3$ – добрі довгострокові перспективи.

Протягом 2020-2022 років значення показника Z не опускалось нижче 0,7310, що свідчить про добрі довгострокові перспективи підприємства. У 2020

році значення Z становило 1,0345, що вказувало на добрі довгострокові перспективи. У 2021 році значення показника знизилося до 0,7310, але все ще вказувало на добрі перспективи. У 2022 році значення Z склало 0,8662, що підтверджує стабільні довгострокові перспективи підприємства.

Модель Спрінгейта була побудована у 1978 році за допомогою покрокового дискримінантного аналізу методом, який розробив Едуард І. Альтман. У процесі створення моделі з 19 фінансових коефіцієнтів в остаточному варіанті залишилося тільки 4:

$$Z = 1,03X_1 + 3,07X_2 + 0,66X_3 + 0,4X_4$$

де X_1 – оборотні активи / загальна вартість активів;

X_2 – прибуток до виплат / загальна вартість активів;

X_3 – прибуток до виплат / поточні зобов'язання;

X_4 – виручка / загальна вартість активів.

Переваги: модель показує достатній рівень надійності прогнозування банкрутства, її похибка прогнозу не перевищує 10 %; точність прогнозування складає більше 90 %; коло підприємств не обмежується акціонерними товариствами.

Недоліки: створена для підприємств США та Канади з урахуванням зарубіжної звітності; показники наведені в доларах; немає галузевої та регіональної диференціації Z -показника; висока кореляція між показниками.

Таблиця 2.13

Модель Спрінгейта оцінки вірогідності банкрутства
ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Показники	2020	2021	2022
Частка оборотних активів у загальній сумі активів	0,7948	0,8357	0,84
Відношення прибутку до виплати податків до суми активів	0,07485	0,06708	0,17
Відношення прибутку до сплати податків до короткострокової заборгованості	0,4024	0,5059	0,36
Відношення обсягу продажів до загальної вартості активів	3,5713	2,9792	2,45
$Z =$	2,7425	2,5922	2,6047

Значення $Z < 0,862$ – підприємство потенційний банкрут; $Z = 0,862$ – граничне значення ймовірності банкрутства; $Z > 0,862$ – відсутність ймовірності банкрутства.

Провівши діагностику можливого банкрутства за моделлю Спрінгейта, можна зробити висновок, що фінансова стійкість підприємства дещо порушилася. Проте, за умови переходу на антикризове управління, банкрутство підприємству не загрожує.

Узагальнені результати представлені в табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Систематизація результатів

Модель	2020	2021	2022
Двофакторна модель Е. Альтмана	-0,66	-0,78	-1,42
П'ятифакторна модель Е. Альтмана (1966 р.)	3,4844	3,3616	3,71
П'ятифакторна модель Е. Альтмана (1983 р.)	3,3942	3,2684	4,6
Модель Романа Ліса	0,5037	0,4480	0,8662
Модель Таффлера	1,0345	0,7310	0,8662
Модель Спрінгейта	2,7425	2,5922	2,6047

Підсумовуючи західний підхід до прогнозування банкрутства, можна виділити його позитивні та негативні аспекти. Серед позитивних моментів варто зазначити простоту розрахунків, низьку трудомісткість використання та можливість інтегральної оцінки порівняння стану різних об'єктів. Моделі досить дієві на практиці і добре прогнозують ймовірність банкрутства. За результатами проведення вертикального аналізу моделі Р. Ліса та Г. Спрінгейта виявилися найбільш адаптованими для українських умов, оскільки об'єктивно оцінюють тенденцію підприємств-банкрутів і є дещо схожими між собою при паралельному зіставленні.

Серед недоліків варто відзначити, що ці моделі не повністю адаптовані для застосування на вітчизняних підприємствах і не враховують таких показників, як структура основних виробничих фондів, фондомісткість продукції, рентабельність активів, розвиток галузі, стан оподаткування, особливості

галузевого ринку, постачальників і конкурентів підприємства, а також рівень державного регулювання економіки та окремих її галузей.

Також недоліком моделей є відсутність стійких взаємозв'язків між факторними показниками. У моделі Р. Таффлера доходи та витрати підприємств оцінені не об'єктивно. Вона практично не виявила підприємств-банкрутів через граничні значення, враховуючи західні стандарти звітності.

У моделях враховуються тільки ті показники, які відображаються в формі № 1 «Баланс» та формі № 2 «Звіт про фінансові результати». Проте деякі з підходів при проведенні вертикального аналізу суперечать один одному, що зумовлює неоднозначність висновків. Розходження вагових коефіцієнтів обумовлено різним впливом інфляції на їх формування західноєвропейськими та вітчизняними підприємствами. Моделі не враховують галузевої специфіки діяльності підприємства, а певні показники вибрані невдало.

Проте навіть підприємства з найгіршими коефіцієнтами покриття та автономії все одно можуть вдало працювати на ринку, отримуючи прибуток.

2.5. Правове регулювання інвестиційної діяльності на підприємствах харчової промисловості

Правове регулювання інвестиційної діяльності на підприємствах харчової промисловості відіграє вирішальну роль у створенні сприятливого та прозорого інвестиційного клімату, захисті прав інвесторів, розвитку галузі та забезпеченні безпеки та якості харчових продуктів. Відповідне правове середовище забезпечує необхідну правову стабільність та надійність для інвесторів, стимулює їхню діяльність і сприяє розвитку підприємств харчової промисловості.

Основні аспекти правового регулювання інвестиційної діяльності на підприємствах харчової промисловості включають законодавство про

інвестиції, яке регулює загальні принципи та процедури інвестиційної діяльності. Це можуть бути закони про інвестиційну діяльність, інвестиційну політику, захист прав інвесторів тощо. Законодавство встановлює правила залучення, використання та захисту інвестицій.

Стимулювання інвестицій відбувається за рахунок податкових знижок, пільг для іноземних інвесторів, спрощеної процедури реєстрації та ліцензування, створення спеціальних інвестиційних зон, грантових програм, фінансової підтримки, інвестиційних фондів тощо. Це сприяє залученню інвестицій і розвитку підприємств.

Ліцензування та реєстрація підприємств харчової промисловості, що залучають інвестиції, забезпечують контроль якості продукції та діяльності підприємств. Це включає дотримання безпеки харчових продуктів, санітарних та гігієнічних норм, використання певних технологій тощо.

Законодавство про харчову промисловість регулює якість продукції, маркування, безпеку харчових продуктів, санітарні та гігієнічні норми, управління відходами та екологічні стандарти. Це спрямоване на захист інтересів споживачів і забезпечення якості продукції.

Захист прав інвесторів включає захист їхньої власності, прав на отримання прибутку, прав на розгляд спорів та захист у суді. Законодавство передбачає механізми врегулювання інвестиційних спорів, арбітражні процедури та інші механізми забезпечення справедливого та ефективного вирішення спорів між інвесторами та підприємствами.

Законодавство про конкуренцію забезпечує справедливу конкуренцію та запобігання недобросовісним практикам у галузі харчової промисловості. Це включає антимонопольні закони, правила про злиття та поглинання підприємств, антидемпінгові заходи та інші норми, спрямовані на забезпечення рівних умов для всіх учасників ринку.

Крім цього, правове регулювання може включати земельне законодавство, митне регулювання, законодавство про інтелектуальну власність, енергетичні та екологічні стандарти, відносини з державними органами та регуляторами

тощо. Всі ці аспекти спільно створюють правову базу для розвитку інвестиційної діяльності на підприємствах харчової промисловості та забезпечують стійкий розвиток галузі.

Одним із важливих елементів регулювання інвестиційної діяльності молокопереробних підприємств є механізм державного регулювання інвестиційної діяльності молокопереробної промисловості, який сприяє розширенню сфери залучення іноземних інвестицій та регулює умови їх використання. Залучення іноземних інвестицій відбувається низкою способів, зокрема у формі прямого інвестування завдяки створенню спільних підприємств з іноземним капіталом, шляхом продажу іноземним інвесторам цінних паперів, а також завдяки отриманню позик, кредитів та гарантій від міжнародних фінансових організацій [12].

Для збільшення обсягів залучення інвестицій у молокопереробну галузь, включаючи іноземні інвестиції, доцільним є створення та реалізація регіональних програм регулювання інвестиційної діяльності молокопереробних підприємств, що забезпечить реалізацію їх основних цілей:

1. Інтенсивний розвиток молокопереробних підприємств на інноваційній основі для підвищення конкурентоспроможності молочної продукції та збільшення надходжень інвестиційних ресурсів ззовні у певний регіон.
2. Створення нових робочих місць для нарощування виробничого потенціалу молокопереробних підприємств та вирішення проблеми зайнятості населення регіону.
3. Формування розвиненої виробничої, ринкової та інвестиційної інфраструктури.
4. Збільшення кількості ефективних молокопереробних підприємств для підвищення надходжень до бюджету, зокрема місцевого.

Для збільшення обсягів залучення інвестицій у молокопереробну галузь, включаючи іноземні, доцільним є створення та реалізація регіональних програм регулювання інвестиційної діяльності молокопереробних підприємств, що забезпечить реалізацію їх основних цілей:

1)Інтенсивний розвиток молокопереробних підприємств на інноваційній основі для підвищення конкурентоспроможності молочної продукції та збільшення надходжень інвестиційних ресурсів ззовні у певний регіон.

2)Створення нових робочих місць для нарощування виробничого потенціалу молокопереробних підприємств та вирішення проблеми зайнятості населення регіону.

2)Формування розвиненої виробничої, ринкової та інвестиційної інфраструктури.

3)Збільшення кількості ефективних молокопереробних підприємств для підвищення надходжень до бюджету, зокрема місцевого.

На дієвість інвестиційного механізму підприємств суттєво впливають такі компоненти розвитку національної економіки, як інвестиційний клімат країни та інвестиційна привабливість окремих регіонів і територій. У такому разі інвестиційна політика підприємств харчової промисловості повинна спрямовуватись на раціональне розміщення залученого капіталу, під яким розуміється дотримання відповідних пропорцій між вкладеннями інвестиційних коштів у молокопереробну галузь та об'єктами, які потребують інвестиційних ресурсів і які перебувають на різних територіях[13].

Проте діючий механізм регулювання інвестиційної діяльності не повною мірою відповідає сучасним вимогам, оскільки на сьогодні державі ще не вдалося сформувати ефективний організаційно-економічний механізм інвестиційного регулювання підприємств. До основних недоліків системи державного регулювання інвестицій відносять:

1. недостатнє нормативно-законодавче забезпечення механізму інвестування;
2. обмеженість стимулів активізації інвестиційної діяльності;
3. неспроможність держави залучити значні за обсягами інвестиційні ресурси;
4. недостатнє використання державою організаційно-економічних регуляторів управління інвестиційною діяльністю тощо.[29].

Для вдосконалення системи регулювання інвестиційної діяльності молокопереробних підприємств дуже важливим питанням стає активне партнерство учасників інвестиційного ринку на основі саморегулятивних організацій. Саморегулювання, поряд із державним регулюванням, передбачає встановлення не тільки відповідних правил і норм серед учасників ринку, а й відповідних санкцій за їх порушення, а також механізмів врегулювання суперечностей між учасниками ринку.[11].

Отже, проаналізувавши складові механізму регулювання інвестиційної діяльності, ми дійшли висновку, що для покращення ефективності механізму регулювання інвестиційної діяльності молокопереробних підприємств необхідно:

- створити чіткий механізм регулювання та моніторингу цін на закупівлю молока;
- покращити нормативно-правове забезпечення механізму державного регулювання інвестиційної діяльності підприємств молокопереробної промисловості;
- сприяти залученню іноземного інвестиційного капіталу для розширення та реалізації інвестиційних програм молокопереробних підприємств;
- запровадити спеціальне кредитування учасників ринку молочних продуктів.

Згадані вище напрями покращення регулювання інвестиційної діяльності молокопереробних підприємств можуть бути застосовані в умовах діяльності вітчизняних підприємств з переробки молока. Це забезпечить підвищення ефективності інвестицій молокопереробних підприємств, що дасть можливість підприємствам нарощувати обсяги виробництва, знижувати собівартість молочної продукції, покращувати умови праці, виробляти конкурентоспроможну молочну продукцію, підвищити продуктивність ВРХ, стати більш активними учасниками ринку.

Отже, для ефективного функціонування молокопереробних підприємств необхідно залучати інвестиції іноземних інвесторів, адже недостатня кількість

інвестицій призводить до зниження конкурентоспроможності, зниження удосконалення виробничих потужностей та скорочення виробництва молочної продукції. Для результативного інвестиційного розвитку молокопереробних підприємств необхідне ефективне регулювання інвестиційним процесом переробних підприємств. Тому, будь-якому регулюванню необхідно опиратись на чіткий механізм, який базується на головних завданнях інвестиційної діяльності молокопереробних підприємств, напрямах їх інвестиційного процесу, ґрунтуючись на їхніх стратегічних цілях

Висновки до розділу 2

Проведений комплексний аналіз регулювання інвестиційної діяльності підприємства дозволив зробити такі висновки:

ТОВ «Пирятинський сирзавод» є одним із провідних великих підприємств харчової, зокрема сиро-молочної промисловості. Він входить до складу групи компаній «Молочний альянс», яка об'єднує потужні підприємства з виробництва та реалізації основних видів молочної продукції та є лідером молочної галузі України. Продукція холдингу випускається під шістьма брендами: «Пирятин», «Славія», «Яготинське», «Яготинське для дітей», «Златокрай» та «Молочний альянс».

Згідно з історичними відомостями на сайті холдингу, сирзавод було створено ще у далекому 1920 році і тоді підприємство функціонувало для виробництва сиру та масла.

Компанія постійно бере активну участь та представляє свою продукцію на різноманітних виставках, конкурсах та акціях. Наразі вона має 52 відзнаки і нагороди за якість і властивості продукції, яка відома під торговою маркою «Пирятин». Молочна продукція, що випускається під цими торговими марками, добре знайома всім жителям України, адже представлена як в супермаркетах, так і в різних продуктових магазинах по всіх регіонах (окрім окупованої території).

Підприємство є юридичною особою і за організаційно-правовою формою функціонує як ТОВ. У 2017 році Приватне акціонерне товариство було реорганізоване в Товариство з обмеженою відповідальністю «Пирятинський сирзавод». Знаходиться за адресою: Полтавська обл., Пирятинський р-н, Пирятин, вулиця Сумська, 1.

Метою діяльності Пирятинського сирзаводу є: найбільш повне насичення споживчого ринку товарами та максимальне задоволення потреб суспільства у товарах та послугах; реалізація соціально-економічних інтересів учасників Товариства; отримання прибутку від виробництва і реалізації продукції та надання послуг.

Основними напрямками діяльності підприємства є: виробництво твердих сичужних і плавлених сирів; виробництво сухих молочних продуктів (сироватки); оптово-роздрібна торгівля; виробництво інших продовольчих товарів.

Пирятинський сирзавод вже протягом десятиліть успішно функціонує на ринку і зазначає, що основні традиційні компоненти такого успіху є: багаторічний досвід, професійна майстерність та найсучасніше технологічне обладнання.

Загалом, ТОВ «Пирятинський сирзавод» має позитивні тенденції розвитку. Враховуючи низку факторів, підприємство може розраховувати на стрімке покращення власних економічних показників та подальший розвиток за умов ефективного та раціонального планування та управління власною діяльністю.

По результатах інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства за моделями Е. Альтмана, Романа Ліса, Таффлера та Спрінгейта вдалося визначити, що підприємство має низькі показники ризику банкрутства.

Загалом можна зробити висновок, що підприємство має задовільні фінансові показники. Це не пов'язано з неефективною діяльністю підприємства або недоцільним використанням активів. Здебільшого причина такого стану зумовлена несприятливим економічним становищем у країні та звуженням ринків збуту

РОЗДІЛ 3

ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМІВ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства

Досягнення очікуваного ефекту від інвестиційної діяльності можливо забезпечити за допомогою формування та реалізації відповідної системи управління інвестиційною діяльністю підприємства, котра повинна стати інструментом раціонального використання інвестицій, передусім доцільності визначення їх обсягів та структури, вибору пріоритетів інвестування й підвищення ефективності їх використання.

Ефективна діяльність будь-якого підприємства не можлива без впорядкованої та налагодженої системи управління. Саме завдяки ефективному управлінню інвестиційною діяльністю підприємство є стабільним та ліквідним, тобто має змогу отримувати прибуток, при цьому покриваючи усі свої видатки [10].

Інвестиційна діяльність підприємства спрямована на розвиток виробництва, підприємництва, одержання прибутку або соціального ефекту. Управління інвестиційною діяльністю є складовою частиною управлінського процесу, що реалізується суб'єктом із метою підвищення інвестиційної привабливості об'єкта інвестування, оцінки та реалізації інвестиційних проєктів і створення умов для найбільш ефективного протікання процесів інвестування [27].

Управління інвестиційною діяльністю підприємства являє собою процес вибору, обґрунтування і залучення інвестиційних ресурсів з метою реалізації інвестиційної політики підприємства, спрямованої на збільшення доходів, зростання добробуту власників майна і членів трудового колективу, і сприяє підвищенню економічного потенціалу підприємства,

конкурентоспроможності, вирішенню соціальних завдань.

Управління інвестиційною діяльністю підприємства спрямовується на вирішення таких завдань:

- визначення основних напрямів інвестиційної діяльності відповідно до фінансової та загальної стратегій розвитку підприємства (розроблення інвестиційної стратегії);

- дослідження інвестиційного клімату, оцінка інвестиційної привабливості об'єкта інвестування;

- визначення необхідного обсягу інвестиційних ресурсів та оптимізація їх структури;

- формування інвестиційного портфеля з урахуванням прийнятних ризиків і рівня прибутковості;

- оцінка ефективності реалізації інвестиційних проєктів;

- контроль інвестиційної діяльності у цілому і кожного проєкту зокрема.

Система управління інвестиційною діяльністю підприємства є частиною загальної системи управління підприємством та включає розробку напрямів інвестиційної діяльності підприємства, що орієнтована на збільшення прибутку, за рахунок довгострокових вкладення капіталів, призначених для створення, розміщення, реконструкції, модернізації, технічного переозброєння підприємства [55].

Можна запропонувати комплексну систему управління інвестиційною діяльністю. Вона визначає принципи, порядок, послідовність і регламентацію дій щодо впливу суб'єктів управління інвестиційною діяльністю на об'єкти за допомогою реалізації функцій управління через елементи управлінського процесу, використовуючи набір інструментів і методів управління інвестиційною діяльністю, спрямованих на досягнення головної мети підприємства – одержання прибутку, враховуючи постійні зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі діяльності підприємства. До інструментів управління інвестиційною діяльністю належить кадрове, правове, інформаційно-технічне, організаційне, методичне, фінансово- економічне

забезпечення управління інвестиційною діяльністю підприємства.

Кадрове забезпечення управління інвестиційною діяльністю передбачає регулювання взаємовідносин управлінських і виробничих служб підприємства в процесі управління інвестиційною діяльністю, їх права і обов'язки, розподіл відповідальності між виконавцями, а також підготовка відповідних фахівців, формування мотиваційного механізму забезпечення належного виконання персоналом управлінських функцій.

Правове забезпечення передбачає нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності підприємства (законодавчі та нормативні акти держави), створення бази даних нормативної документації, яка регламентує господарську та інвестиційну діяльність підприємства; розвиток юридичної підтримки інвестиційної діяльності.

Інформаційно-технічне забезпечення управління інвестиційною діяльністю включає сукупність технічних засобів та збір необхідної інформації, її обробку, оптимізацію інформаційних потоків підприємства, дослідження інформаційних показників, які необхідні для проведення аналізу, планування, прийняття управлінських рішень тощо, а також підготовку різних сценаріїв управління інвестиційною діяльністю.

Організаційне забезпечення управління інвестиційною діяльністю включає взаємопов'язану сукупність структурних підрозділів підприємства, які забезпечують розробку та прийняття рішень щодо управління інвестиційною діяльністю й несуть повну відповідальність за реалізацію цих рішень.

Методичне забезпечення управління інвестиційною діяльністю включає сукупність методик, правил, рекомендацій та передбачає формування облікової політики підприємства для цілей управління інвестиційною діяльністю, посадових інструкцій інвестиційних менеджерів, форм управлінської звітності.

Фінансово-економічне забезпечення управління інвестиційною діяльністю підприємства включає систему заходів, спрямованих на оптимізацію фінансових потоків підприємства (амортизаційні відрахування, ставки податків, валютні курси, ціна, відсоткові ставки, фінансові санкції та ін.) [56].

Ефективне управління інвестиційною діяльністю підприємства забезпечується реалізацією наступних принципів:

- інтегрованість із загальною системою управління підприємством;
- комплексний та системний підхід до формування управлінських рішень;
- динамізм управління, що враховує зміну факторів зовнішнього середовища, темпів економічного розвитку, форм організації виробництва і фінансової діяльності, фінансового стану підприємства і т.п.;
- поліваріантність підходів до розробки управлінських рішень, тобто облік альтернативних можливостей дій;
- ефективність та економічна обґрунтованість управлінських рішень;
- наявність зворотного зв'язку.
- орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства та узгодженість із ними.

Система управління інвестиційною діяльністю підприємства пов'язана з реалізацією певного комплексу функцій:

- прогнозування та планування - передбачає визначення перспектив та майбутнього стану діяльності підприємства за допомогою реалізації інвестицій, формування мети і завдань управління інвестиційною діяльністю підприємства, формування інвестиційної стратегії розвитку підприємства;
- організація - передбачає процес створення структури управління інвестиційною діяльністю у загальній структурі управління, розробку інвестиційних проектів, формування інвестиційного портфеля, визначення необхідних обсягів інвестиційних ресурсів та джерел їх формування;
- мотивація - передбачає спонукання усіх працівників до ефективної діяльності для досягнення цілей організації. Правильна мотивація спонукає працівників до об'єднання зусиль, чіткого розподілу обов'язків, активізації творчого потенціалу, що сприятиме досягненню поставлених цілей; облік і аналіз - ведення обліку фінансових і капітальних інвестицій, інвестиційних надходжень і витрат, аналіз інвестиційного клімату та галузі досліджуваного підприємства, показників його господарської діяльності, аналіз плану

капітальних вкладень, джерел фінансування інвестиційних проєктів, ефективності довгострокових вкладень, оцінка ефективності інвестицій та інвестиційних проєктів;

- контроль та моніторинг - визначення ефективності управлінських рішень і в разі необхідності внесення необхідних коректив, проведення постійного нагляду та контролю за процесом освоєння інвестицій, управління інвестиційними процесами. Мета контролю – сприяти відповідності фактичних результатів запланованим. Основними видами контролю інвестиційної діяльності є стратегічний, поточний та оперативний. Існує 3 види моніторингу: фінансовий, маркетинговий, технічний;

- регулювання та координація - розробка і реалізація управлінських рішень, оперативне управління інвестиційними проєктами, коригування інвестиційної діяльності.

Методами управління інвестиційною діяльністю є оцінка фінансового стану підприємства, прогнозні моделі стану ринку, моделі оцінки інвестиційних ресурсів та інвестиційних проєктів, методи контролінг, бюджетування тощо.

Система управління інвестиційною діяльністю підприємства, як і будь-яка система управління, складається з двох підсистем: тієї, яка управляє (суб'єкти управління), і тієї, якою управляють (об'єкти управління).

Суб'єкти управління інвестиційною діяльністю поділяються на внутрішні і зовнішні. До внутрішніх суб'єктів інвестиційної діяльності відносяться власники підприємств (самостійно здійснює функції інвестиційного менеджменту, як правило, на малих підприємствах); інвестиційний менеджер широкого профілю (найманий працівник, що здійснює практично всі функції інвестиційного управління підприємством); функціональний інвестиційний менеджер (найманий працівник, що здійснює спеціалізовані функції управління в одній зі сфер інвестиційної діяльності) – менеджер з управління інвестиційними ризиками, менеджер з управління грошовими потоками, менеджер з управління фінансовими інвестиціями, менеджер з управління реальними інвестиціями, менеджер з управління інтелектуальними

інвестиціями тощо. Зовнішні суб'єкти інвестиційної діяльності – це фізичні і юридичні особи, які перебувають за межами підприємства, але впливають на ефективність інвестиційної діяльності підприємства. До них належать державні (центральні і регіональні органи державної влади, державні інститути) і недержавні (інформаційні, консалтингові, маркетингові організації; іноземні інвестори; інші недержавні підприємства й організації) суб'єкти [57].

В якості об'єктів управління інвестиційною діяльністю можна розглядати інвестиції (реальні, фінансові, інтелектуальні), інвестиційні ресурси, інвестиційні проєкти, інвестиційні ризики.

Дослідження стану зовнішнього інвестиційного середовища. Інвестиційний клімат - це середовище, в якому здійснюється інвестиційна діяльність на національному, галузевому чи регіональному рівнях. Інвестиційний клімат характеризує загальні умови інвестування, тобто створює загальний фон для інвестиційної привабливості на всіх рівнях.

Оцінка інвестиційної привабливості підприємства, яка пов'язана з наявністю у підприємства певної сукупності переваг, визначається наявністю потенційних інвесторів, які мають бажання розмістити свій капітал, а також системою інструментів, що дають змогу цей капітал використовувати з максимальною ефективністю. Інвестиційна привабливість – це інтегральний показник, що характеризує доцільність інвестування визначеного об'єкта з позицій конкретного інвестора. Існуючі методики оцінювання інвестиційної привабливості передбачають розрахунок інтегрального показника, що ґрунтується на коефіцієнтах майнового стану, ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості; ділової активності з урахуванням їх відносної значимості та рівня дотримання нормативних значень і характеру динаміки. Кваліфікована оцінка інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості повинна сприяти прийняттю оптимальних рішень під час вибору об'єкта інвестування.

Формулювання інвестиційних цілей та інвестиційної стратегії, під якою розуміють систему довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, що зумовлені загальними завданнями його розвитку, а також

вибір найбільш ефективних шляхів і засобів їх досягнення. Тобто це генеральний план дій у сфері інвестиційної діяльності підприємства, який визначає пріоритети її напрямів і форм, характер формування інвестиційних ресурсів та послідовність етапів реалізації довгострокових інвестиційних цілей. Розроблення інвестиційної стратегії передбачає розроблення цілей інвестування, визначення пріоритетних напрямів і форм інвестиційної діяльності, оптимізацію структури сформованих інвестиційних ресурсів, в також підтримку взаємовідносин із зовнішнім інвестиційним середовищем.

Розроблення інвестиційної політики підприємства. Підприємство залежно від особливостей його функціонування може обирати такі види інвестиційної політики, як консервативна інвестиційна політика; компромісна (помірна) інвестиційна політика; агресивна інвестиційна політика.

Визначення обсягів інвестиційних ресурсів й джерел їх формування - обґрунтування залучення інвестиційних ресурсів. У практиці інвестиційного менеджменту відомо п'ять основних схем фінансування інвестиційних проектів: повне самофінансування, акціонування, венчурне фінансування, кредитування, змішане фінансування. Серед основних джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємства – наявний в розпорядженні прибуток, кошти амортизаційного фонду, позики та оренда майна, бюджетне фінансування, кошти дрібних інвесторів, отримані через акціонування, венчурне та змішане фінансування, краудфандинг тощо.

Формування інвестиційного портфеля і його оцінка за показниками прибутковості, ліквідності та ризику - передбачає підбір об'єктів реального і фінансового інвестування, призначених для здійснення інвестиційної діяльності згідно з розробленою інвестиційною стратегією підприємства. Для більшості підприємств пріоритетними є об'єкти реального інвестування, адже саме вони сприяють оновленню техніко-технологічної бази, нарощуванню виробничих потужностей і впровадженню інновацій, що створює передумови для зміцнення конкурентної позиції на ринку і досягнення кращих фінансових результатів.

Поточне планування та оперативне управління інвестиційними проектами,

під якими розуміють документ, в якому викладено цілі та особливості конкретного інвестиційного задуму, обґрунтовано його доцільність та ефективність. Інвестиційне проектування складається з таких етапів:

- 1) дослідження, планування та розроблення інвестиційного проекту;
- 2) реалізація інвестиційного проекту;
- 3) поточний контроль та регулювання інвестиційного проекту;
- 4) оцінка та аналіз досягнутих результатів після завершення проекту.

Моніторинг реалізації інвестиційних програм та проектів - оцінка результатів впровадження проектів, пролонгація інвестиційного договору, підготовка рішень щодо своєчасного виходу з неефективних інвестиційних проектів або реінвестування капіталу. Ефективність інвестиційних проектів тісно пов'язана із цілями виробництва, мотивами підприємництва в ринковій економіці, оскільки вони повинні приносити прибуток та сприяти підвищенню конкурентоспроможності. Безпосередні критерії оцінки інвестиційних проектів досить різноманітні та повинні включати поряд із суто економічними показниками й деякі інші, зокрема поліпшення умов праці, створення нових робочих місць, підвищення екологічної безпеки виробничих об'єктів тощо. Поряд з економічною ефективністю інвестиційні проекти повинні мати обґрунтування і з позицій мультиплікативної ефективності.

Управління ризиками. На інвестиційну діяльність підприємства значно впливає ризик, який виявляється як ризик, що пов'язаний з формуванням прибутковості інвестиційних операцій. Врахування ризику вимагає серйозної уваги з боку керівників підприємства, оскільки є постійно діючим фактором, який необхідно передбачати в процесі прийняття всіх управлінських рішень щодо інвестиційної діяльності. Рівень інвестиційного ризику може бути оцінений за допомогою економіко-статистичних, експертних або аналогових методів.

Контроль інвестиційної діяльності передбачає спостереження й перевірку результатів дій суб'єктів господарювання щодо інвестування. Тобто такий контроль передбачає зіставлення фактичних даних із запланованими з метою

ефективного управління реалізацією інвестиційних проектів і програм, досягнення поставлених цілей, попередження та усунення суттєвих відхилень та негативних економічних наслідків.

Кожен елемент системи виконує чітко поставлені завдання і спрямований на досягнення загальних цілей підприємства.

Управління інвестиційною діяльністю передбачає необхідність проведення фінансово-економічних розрахунків ефективності інвестиційної діяльності, які пов'язані з потоками грошових коштів в різні періоди. Вирішальною при цьому є оцінка вартості грошей, яка з часом змінюється з урахуванням норми прибутку на фінансовому ринку. Усі фінансово-економічні розрахунки повинні враховувати темпи інфляції, яка з часом знецінює вартість грошових коштів. Це викликає необхідність реального відображення вартості інвестиційних активів і грошових потоків підприємства та забезпечення.

Обов'язковою умовою реалізації управління інвестиційною діяльністю підприємства є наявність вихідної інформації про стан об'єкта (інвестиційні ресурси, сферу підприємницької діяльності, в яку будуть вкладатись інвестиції тощо), яку в процесі управління буде трансформовано в певні управлінські рішення суб'єктів [31].

На управління інвестиційною діяльністю впливають внутрішні й зовнішні фактори, які визначають послідовність вживання тих чи інших управлінських заходів та прийняття управлінських рішень щодо проведення інвестиційних процесів підприємства [56].

До основних зовнішніх факторів, які здійснюють непрямий вплив на підприємство, слід віднести глобалізаційні та інтеграційні процеси; механізми державного регулювання економічних взаємовідносин та інвестування; галузеві тенденції розвитку; ринкові механізми взаємодії. До факторів зовнішнього середовища, які безпосередньо впливають на підприємство, можна віднести: споживачів, постачальників, конкурентів.

Система управління інвестиційною діяльністю має своєчасно реагувати на їхні прямі або непрямі впливи задля зменшення ризиків інвестиційної

діяльності або попередження інших можливих негативних явищ і загроз.

До основних внутрішніх факторів впливу на управління інвестиційною діяльністю, які повністю визначаються діяльністю підприємства загалом, відносять: рівень кваліфікації персоналу, здатність керівництва й персоналу своєчасно реагувати на зміни у зовнішньому інвестиційному середовищі, фінансовий стан, рівень ділової активності та репутації підприємства, розвиненість системи збуту й маркетингу, процес організації виробництва, наявність необхідного ресурсного забезпечення, стан технічної бази і рівень технологічного розвитку підприємства.

Запропонована система управління інвестиційною діяльністю підприємства дозволяє комплексно управляти всіма складовими компонентами інвестиційної діяльності з метою підвищення її ефективності та реалізації перспективних напрямів інвестиційної політики підприємства, сприяє оптимальній організації інвестиційних процесів підприємства, підвищенню його конкурентоздатності з врахуванням змін у зовнішньому і внутрішньому середовищі діяльності підприємства [58].

Організація управління інвестиційною діяльністю – це координація та оптимізація в часі й у просторі інвестиційної діяльності підприємства з метою досягнення в певний термін найбільшого інвестиційного ефекту. Організація управління інвестиційною діяльністю на підприємстві передбачає, передусім, розробку структури й створення системи спеціальних внутрішніх структурних служб та підрозділів підприємства, функціонування яких повинне бути спрямоване на розробку й прийняття ефективних управлінських рішень з усіх питань інвестиційної діяльності підприємства. Структура системи цих служб залежить від розміру підприємства та масштабу його інвестиційної діяльності. На великих підприємствах з великими обсягами інвестиційної діяльності, що інвестують ряд реальних і фінансових проєктів, створюються спеціальні відділи – відділи з управління інвестиціями. Структура цих відділів залежить від специфіки інвестиційної діяльності підприємства.

На малих підприємствах структурні служби й підрозділи не створюються, а функції з управління інвестиційною діяльністю покладають на власника або директора підприємства. На великих підприємствах з великими обсягами інвестиційної діяльності, що інвестують ряд реальних і фінансових проектів, створюються спеціальні відділи – відділи з управління інвестиціями. Структура цих відділів залежить від специфіки інвестиційної діяльності підприємства

3.2. Шляхи підвищення ефективності інвестиційної діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод»

На сьогодні інвестиційну діяльність українських підприємств обмежують такі основні чинники:

- незадовільний стан технічної бази підприємств;
  - недосконала чинна нормативно-правова база, що регулює інвестиційні процеси;
  - низька прибутковість інвестицій в основний капітал;
  - складний механізм та висока вартість отримання кредитів для реалізації інвестиційних проектів;
  - невизначеність економічної ситуації в країні;
  - недостатній попит на продукцію;
  - низька конкурентоспроможність національних підприємств порівняно із закордонними представниками;
  - інвестиційні ризики;
  - нестача власних фінансових ресурсів підприємств.
- На сьогоднішній день існують проблеми в управлінні інвестиційною діяльністю підприємств, зокрема невисокий рівень менеджменту, основними причинами якого є: невідповідність багатьох підприємців до реалізації інвестиційних планів, відсутність повного доступу до ринкової інформації, слабка адаптованість організаційної структури до змін на ринку, недостатній

професіоналізм та досвід керівного складу, низький кваліфікаційний рівень робітників, зайнятих у сфері підготовки техніко-економічних обґрунтувань і рішень щодо інвестицій.

Для підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємств на державному рівні необхідно:

- розширити базу інвестиційних ресурсів, що спрямовуються в інноваційну сферу через механізми податкової, митної та регуляторної політики;

- акумулювати кошти населення у рамках систем соціального та пенсійного страхування;

- забезпечити реалізацію інвестиційного спрямування амортизаційної політики;

- посилити інвестиційне спрямування розвитку фондового ринку та його інфраструктури;

- запровадити механізм акумулювання вільних коштів у венчурних фондах;

- посилити інвестиційну активність населення та забезпечити гарантований захист його заощаджень;

- спростити доступ підприємств до довгострокових кредитів [49].

Виходячи з того, що основними факторами, які впливають на інвестиційні ресурси, є обсяги капіталовкладень, строки здійснення інвестиційних проектів, а також їх прогресивність та економічність, ефективними напрямками підвищення ефективності інвестиційної діяльності на підприємстві слід вважати:

- 1) здійснення ретельної експертизи інвестиційних проектів;
- 2) концентрацію зусиль підприємства на скороченні періоду впровадження і здійснення інвестиційного проекту;
- 3) запобігання масштабним проектам через їх низьку мобільність до інновацій;
- 4) залучення позик на короткий термін;
- 5) перевірку і наукове обґрунтування надійності проекту [58].

Одним із ключових умов здійснення ефективної інвестиційної діяльності

на підприємствах України є формування такого обсягу інвестиційних ресурсів, використання якого не призведе до погіршення результативності діяльності підприємства та не зменшить рівень його фінансової стійкості та платоспроможності, не спричинить його банкрутство. Тому для більшості підприємств є актуальним питання оптимізації структури інвестиційних ресурсів з метою поліпшення фінансового стану, забезпечення необхідного рівня механізації та автоматизації виробничих процесів у довгостроковому періоді, зменшення тривалості операційних циклів виробництва і реалізації продукції, зміщення інвестиційних ризиків [21].

На сьогодні методологія оптимізації інвестиційного капіталу ґрунтується на теорії управління капіталом підприємства, при цьому відсутнє і не набуло чіткого визначення методологічний апарат оптимізації співвідношення інвестиційних ресурсів за видами: власні, залучені і позикові [44]. З огляду на це можливо запропонувати алгоритм оптимізації структури інвестиційних ресурсів підприємства за такими етапами:

- на першому етапі – визначення цілей, обсягів та джерел формування інвестиційних ресурсів;
- на другому етапі – визначення умов та шляхів оптимізації у відповідності до виду діяльності;
- на третьому етапі – обґрунтування шляхів оптимізації обсягу інвестиційних ресурсів;
- на четвертому етапі – оцінка синергетичного характеру приросту джерел інвестиційних ресурсів;
- на п'ятому етапі – прийняття оптимального співвідношення між джерелами ресурсів.

Така схема оптимізації інвестиційних ресурсів на підприємствах характеризує багатоступеневий процес управління інвестиційними ресурсами в розрізі підвищення їх мобільності та швидкості перетворення наявних ресурсів в інвестицій [59].

Рис. 3.1. Основні шляхи підвищення ефективності інвестиційної діяльності
ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Основними шляхами підвищення ефективності інвестиційної діяльності досліджуваного підприємства є:

1. Розробка ефективної інвестиційної стратегії підприємства, яка передбачає розроблення довгострокових цілей інвестування, визначення пріоритетних напрямів і форм інвестиційної діяльності, оптимізацію структури сформованих інвестиційних ресурсів, визначення джерел формування інвестиційних ресурсів (власні, позикові або залучені джерела), а також

підтримку взаємовідносин із зовнішнім інвестиційним середовищем, вибір найбільш ефективних шляхів реалізації довгострокових інвестиційних цілей.

2. Автоматизація процесів інвестиційної діяльності - полягає у розробці систем підтримки прийняття рішень на стадіях розробки та впровадження інвестиційних проектів. Обґрунтування інвестиційних рішень здійснюється за посередництвом бізнес-плану, який містить розділи, пов'язані з дослідженням ринку, організації виробництва, аналізу вигід та витрат проекту, визначенням терміну окупності інвестицій, визначенням чистої теперішньої вартості проекту, та рентабельності інвестицій, календарним плануванням заходів з впровадження проекту. Існує велика кількість програмних продуктів з автоматизації процесу бізнес-планування. Програмні продукти автоматизації інвестиційних рішень містять у собі модулі для маркетингового аналізу бізнес-проектів, аналізу вигід та витрат, інвестиційного аналізу, аналізу ризиків, пов'язаних з реалізацією бізнес-ідеї.

3. Планування, оперативне управління та моніторинг інвестиційних проектів - підприємством розробляються, обґрунтовуються та коригуються бюджети та календарні плани здійснення інвестицій, проводиться моніторинг реалізації окремих інвестиційних програм та проектів, виявлення неефективних інвестиційних проектів.

4. Запровадження економічних методів управління інвестиційним процесом, що передбачає вдосконалення методів визначення необхідного обсягу та оцінки економічної доцільності капітальних вкладень, прогнозування реальної тривалості інвестиційного процесу для функціонально однакових виробничих об'єктів, система мотивації інтенсивного інвестування виробництва.

5. Запровадження методики аналізу ефективності інвестиційної діяльності підприємства, що складається з трьох етапів:

- збір, обробка, узагальнення та систематизація інформації, що стосується інвестиційної діяльності підприємства на основі фінансової звітності підприємства за останні 3–5 років;

- аналіз і оцінка власне ефективності інвестиційної діяльності: аналіз інвестиційного клімату та аналіз галузі досліджуваного підприємства, показників його господарської діяльності, аналіз плану капітальних вкладень, джерел фінансування інвестиційних проектів, оцінка ефективності інвестицій;

- визначення проблем ефективності інвестиційної діяльності підприємства, розробка інвестиційних рішень, реалізація нових інвестиційних проектів з метою підвищення ефективності інвестиційної діяльності.

6. Створення оптимальної системи оперативного управління інвестиційною діяльністю підприємства, яка буде включати підсистеми планування, організації та контролю за інвестиціями, які у свою чергу будуть контролюватись менеджментом підприємства задля забезпечення ефективного і стабільного соціально-економічного розвитку підприємства з можливістю у перспективі проводити постійну його адаптацію до змінних умов зовнішнього середовища.

7. Оптимізація структури інвестицій та джерел їх фінансування, зокрема досягнення оптимального співвідношення між реальними та фінансовими, прямими і портфельними, внутрішніми і зовнішніми, приватними, державними, спільними та іноземними інвестиціями, а також між власними, позиковими і залученими джерелами фінансування інвестицій.

Варто врахувати, що підприємство, котре використовує для інвестиційної діяльності тільки власний капітал, має найвищу фінансову стійкість, але обмежує темпи свого розвитку та не використовує фінансових можливостей приросту прибутку на вкладений капітал. Підприємство, котре використовує позиковий чи залучений капітал, має більш високий фінансовий потенціал свого розвитку, однак більшою мірою піддається фінансовим ризикам.

8. Оптимізація обсягу інвестиційного портфелю підприємства, що складається з об'єктів реального і фінансового інвестування, призначених для здійснення інвестиційної діяльності згідно з розробленою інвестиційною стратегією підприємства. Необхідно сформувати інвестиційний портфель, оцінити його за показниками прибутковості, ліквідності та ризику. Процес

формування інвестиційного портфеля, включає три етапи. На першому етапі здійснюється оптимізація пропорцій між реальними та фінансовими інвестиціями; на другому обираються найпривабливіші з них за показниками економічної ефективності та прийнятним рівнем ризику; на третьому оцінюється ліквідність портфеля (спроможність забезпечити підприємству платоспроможність). Покращення ефективності капітальних вкладень досягається також шляхом впровадження результатів науково-технологічного прогресу, підвищення ролі інтелектуальних інвестицій у формуванні інвестиційного портфелю підприємства.

9. Поліпшення відтворювальної структури капітальних вкладень, підвищення питомої ваги витрат на технічне переозброєння і реконструкцію діючих об'єктів за рахунок зменшення питомої ваги нового будівництва.

Оптимізація відтворюваної структури капітальних вкладень передбачає вирішення двох головних завдань:

- збільшення відносного обсягу інвестицій у відшкодування (просте відтворення) вартості машин та устаткування всієї суми накопиченого амортизаційного (реноваційного) фонду;

- встановлення раціональних пропорцій чистих капітальних вкладень у різні форми розширеного відтворення основних засобів і формування необхідних виробничих потужностей підприємств.

10. Ширше залучення стратегічних інвесторів до процесу придбання цінних паперів підприємства передбачає концентровану в часі аналітичну оцінку господарської діяльності підприємства та активний пошук за допомогою доступних методів (включаючи й залучення засобів масової інформації) потенційно можливих інвесторів і пропонування останнім першочергового придбання акцій чи інших емітованих цінних паперів підприємства. Удосконалення технологічної структури капітальних вкладень, збільшення в їхньому складі питомої ваги устаткування і обладнання і скорочення, відповідно, будівельно-монтажних робіт; створення нових потужностей (залежно від виду робіт і затрат на створення й удосконалення основних

засобів). Для поліпшення фінансового стану велике значення має скорочення строків будівництва, застосування нових прогресивних матеріалів, конструкцій і технологій, пошук нових інженерних рішень.

11. Скорочення тривалості всіх стадій інвестиційного циклу - від проектування до освоєння введених в дію нових об'єктів, що підвищує мобільність інвестицій. Підприємству необхідно також концентрувати зусилля на скороченні періоду впровадження і здійснення інвестиційних проектів, що можливо за рахунок достатнього фінансування інвестиційних проектів із застосуванням однієї з схем: повне самофінансування, акціонування, венчурне фінансування, кредитування, змішане фінансування.

12. Удосконалення проектно-кошторисної роботи сприятиме підвищенню ефективності використання капітальних вкладень і забезпеченню завдяки цьому високої економічної ефективності проектних рішень. Саме у процесі розробки проектів розширення та реконструкції діючих і спорудження нових виробничих об'єктів має бути: використано найновітніші досягнення в галузі техніко-технологічних та організаційних рішень, будівельних матеріалів і конструкцій, просторового розміщення будівель (споруд); обґрунтовано і прийнято для розрахунків зменшені проти минулого періоду та інших аналогічних об'єктів питомі капітальні вкладення; визначено реальну кошторисна вартість усього обсягу робіт за відповідною формою відтворення основних засобів.

13. Екологізація інвестиційної діяльності – це комплексний і системний процес перетворення інвестиційної діяльності з урахуванням екологічних обмежень, спрямований на зниження екодеструктивної дії сфер виробництва, обігу, споживання, основним пріоритетом якого є повсюдне впровадження новітніх досягнень науково-технічного прогресу. Інвестиційні проекти в екологічній сфері забезпечують підвищення екологічності продукції, що випускається підприємствами для суспільного й особистого споживання; зниження споживання природних ресурсів на одиницю продукції, що випускається, та здійснення ефективної господарської діяльності; зменшення забруднення природних комплексів; зниження концентрації шкідливих речовин

у викидах, стоках, відходах; поліпшення стану середовища існування людей.[25]

Отже, для розвитку ТОВ «Пирятинський сирзавод» актуальним є не лише збільшення обсягів капітальних інвестицій в основні засоби, але і скерування інвестиційних ресурсів в «інтелектуальний продукт» та екологічні проекти, що сприятиме підвищенню ефективності господарської діяльності та виходу компанії на інноваційний рівень розвитку. Компанії необхідно планувати розширення інвестиційного портфеля та залучення інвестицій, котрі будуть спрямовані на розвиток бізнесу.

3.3. Економічне обґрунтування доцільності оновлення вакуумного устаткування

На нашу думку, для підвищення інвестиційної привабливості підприємства потрібно провести технічний аналіз обладнання підприємства, адже остання заміна всього виробничого обладнання на підприємстві була проведена у 2005-2006 роках. Незважаючи на виконання виробничих функцій, деяке обладнання немає потужностей, які уже можна використовувати на даному підприємстві, тобто воно застаріле. Провівши аналіз, було прийняте рішення на заміну обладнання для вакуумування твердих видів сирів.

Причиною зміни вакуумного обладнання у ТОВ «Пирятинський сирзавод» є декілька причин:

- обладнання використовувало багато електроенергії, яка і без того має тенденцію зростання;
- обладнання старого типу мало нижчі темпи вакуумування сирів, ніж заплановано;
- старе обладнання не передбачало автоматичного налаштування програм, тому часто використовувались людські ресурси.

Виявивши ці проблеми, було вирішено встановити найоптимальніший варіант заміни обладнання, який не лише усуне недоліки, а й покращить виробничі процеси. Таким обладнання є вакуумна пакувальна машина Veesser Vacuum Hurricane.

Вакуумна пакувальна машина Hurricane має чотири чокела для переміщення, кожне обладнане ручним гальмом для надійного закріплення в робочій зоні. В результаті розрахунків та порівнянь дана машина є обов'язковою для підприємств. Завдяки знімній панелі доступ для діагностики та техобслуговування електричних компонентів пакувальника простий, швидкий і зручний.

ЖК дисплей, легкий у використанні навіть для неспеціаліста. Дисплей відображає кожен етап процесу вакуумування і дозволяє контролювати процес. Оператор програмує час створення вакууму і час запаювання в залежності від продуктів і товщини пакета.

Вакуумний пакувальник налічує 20 програм, та має унікальний режим Soft Vacuum, який запобігає закипанню і розшаруванню продуктів. Вакуумний пакувальник Hurricane має дисплей, що на якому відображається кожен етап процесу вакуумування.

Машина оснащена масляним насосом бренду Bosch, німецької компанії, світового лідера у галузі устаткування та агрегатних частин.

У модельному ряду компанії передбачено функцію створення вакууму в контейнерах. Для цього в камері встановлено спеціальний роз'єм, до чого підключається перехідник контейнерів. Спеціальні контейнери до комплекту не входять. Переваги даного вакуумного обладнання наступні:

- обладнання виконане із нержавіючої сталі, яке працюватиме декілька десятків років;
- є можливість одночасного вакумування декількох продуктів, що збільшує продуктивність.
- швидкий час роботи, що скорочує витрати часу на одну одиницю;
- менше споживання електроенергії;

- операційна система яка налічує 20 програм вакумування, маринування тощо;

- автоматичну систему сигналу про необхідність чистки насосів.

Планується встановити обладнання у вже існуючих будівлях. За наведеними даними у таблиці 3.1 розрахуємо термін окупності заходу.

Таблиця 3.1

Вихідні дані для розрахунків

№	Показники	Одиниця виміру	Базовий період	Проектний період
1.	Вартість обладнання, що підлягає встановленню (Вакуумний пакувальник Besser Vacuum Hurricane	тис. грн.		486,0
3.	Транспортні витрати	% від вартості нового обладнання	268,0	
4.	Заготівельно-складські витрати	% від вартості нового обладнання		5,0
5.	Витрати на монтаж	% від вартості нового обладнання		1,25
8.	Продуктивність обладнання за годину	кг		10
9.	Коефіцієнт використання потужності	кг/год.	159,0	
10.	Час роботи за рік	дні		5,0
11.	Кількість змін		187	199
12.	Тривалість зміни	год.	0,7	0,7
13.	Витрати електроенергії	кВт/год	330	330
14.	Вартість електроенергії	грн./кВт	3	3
15.	Амортизаційні відрахування	% від вартості обладнання	8	8
16.	Витрати на ремонт устаткування	% від вартості обладнання	15	13
17.	Сума умовно-постійних витрат	тис. грн.	102,5	102,5
18.	Витрати вакуумних пакетів	уп./год.	747	797
19.	Вартість вакуумного пакету	коп./уп.	0,9	0,9
20.	Повні витрати на виробництво 1 т твердого сиру	тис. грн./т	238,0	244,21
21.	Ціна 1 т продукції	тис. грн./т	275	283

Далі зробимо розрахунок вартості нового обладнання (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Кошторисно-фінансовий розрахунок на нове обладнання

Назва нового обладнання	Ціна за один. без ПДВ, тис. грн	Кількість одиниць обладнання	Вартість обладнання, тис. грн.	Витрати, тис. грн. на			Первісна вартість нового обладнання, тис. грн.
				транспортів (5,0%)	заготівельно-складські (1,25%)	монт-таж (10%)	
Вакуумний пакувальник Besser Vacuum Hurricane	1125.77	1	1125.77	56.29	14.07	112.58	1308.71
Вакуумний пакувальник Besser Vacuum Bayamo	899.588	1	899.588	44.98	11.25	89.96	1033.55

Розрахунок вартості демонтажу обладнання, що реалізується іншим підприємствам наведений у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Вартість демонтажу обладнання, що реалізується іншим підприємствам

Назва обладнання, що демонтується	Кількість одиниць	Вартість, тис. грн.		Сума витрат на демонтаж (5%), тис. грн.
		первісна	залишкова	
Вакуумний пакувальник «Bayamo»	1	899.588	44.98	2.25
Вакуумний пакувальник Besser Vacuum Hurricane	1	1125.77	56.29	2.81

Визначаємо загальну вартість капітальних витрат (початкових інвестицій) на реалізацію запропонованого заходу:

$$K_{\text{зар}} = 1647,5 + 59,5 - 397 = 1310 \text{ тис. грн.}$$

У зв'язку зі збільшення продуктивності обладнання змінюється обсяг виробництва продукції. Розрахуємо виробничу програму у натуральному та вартісному виразі (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Розрахунок виробничої програми у натуральному виразі

Найменування продукції	Продуктивність обладнання, кг/год.	Коефіцієнт використання потужності	Фактичний час роботи, год.			Річний обсяг виробленої продукції, т
			Кількість змін	Тривалість зміни, год.	К-ть днів роботи за рік	
До впровадження						
Твердий сир	187	0.7	3	8	330	1036.73
Після впровадження						
Твердий сир	206	0.7	3	8	330	1200.00

У вартісному виразі обсяг виробництва продукції становить: до впровадження: $1036,73 \times 275 = 285100,75$ тис. грн.;

після впровадження: $1103,26 \times 283 = 312222,58$ тис. грн.

Тоді, додатковий чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг) становитиме $312222,58 - 285100,75 = 27121,83$ тис. грн.

Розрахуємо вартість електроенергії на технологічні цілі (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Розрахунок вартості електроенергії на технологічні цілі

Енерговитрати	Одиниця виміру	Витрати	Час роботи, годин	Ціна за одиницю, грн.	Витрати, тис. грн.
До впровадження					
Електроенергія	кВт-год.	15	7920	3,45	409,860
Після впровадження					
Електроенергія	кВт-год.	13	7920	3,45	355,212

Проведемо розрахунок вартості пакувального матеріалу. У нашому випадку матеріалу для вакуумування сирів.

Таблиця 3.6

Розрахунок вартості пакувального матеріалу

Витрати на обгортку	Одиниця виміру	Витрати	Час роботи, годин	Ціна за одиницю, грн.	Витрати, тис. грн.
До впровадження					
Вакуумні пакети	уп./год.	747	7920	0.9	5324.616
Після впровадження					
Вакуумні пакети	уп./год.	822	7920	0.9	5882.208

Розрахуємо зміну витрат на амортизацію та ремонт обладнання.

Таблиця 3.7

Розрахунок змін витрат на утримання обладнання

Витрати	Вартість обладнання, тис. грн.	% відрахувань	Витрати, тис. грн.
До впровадження			
Амортизація	268	20	53,6
Витрати на ремонт	268	8	21,44
Після впровадження			
Амортизація (Besser Vacuum Hurricane)	1125.77	20%	225.154
Витрати на ремонт (Besser Vacuum Hurricane)	1125.77	8%	90.0616
Амортизація (Besser Vacuum Bayamo)	899.588	20%	179.918
Витрати на ремонт (Besser Vacuum Bayamo)	899.588	8%	71.967

Усього сума поточних витрат на обсяг виробництва:

до впровадження:

$$409,86 + 5324,616 + 53,6 + 21,44 + 102,5 = 5912,016 \text{ тис. грн.},$$

де 102,5 - умовно-постійні витрати;

після впровадження:

$$355,212 + 5681,016 + 112,995 + 45,198 + 102,5 = 6296,921 \text{ тис. грн.}$$

У розрахунку на 1 т виробу:

$$\text{до впровадження: } 5912,016 / 1036,73 = 5,703 \text{ тис. грн./т};$$

$$\text{після впровадження: } 6296,921 / 1103,26 = 5,708 \text{ тис. грн./т. Збільшення}$$

собівартості на $5,708 - 5,703 = 0,005$ тис. грн.

Повні витрати на 1 тону після впровадження заходу становлять: $110,0 + 0,005 = 110,005$ тис. грн.

Визначимо собівартість реалізованої продукції:

$$\text{до впровадження: } 1036,73 \times 238 = 246741,74 \text{ тис. грн.};$$

після впровадження: $1103,26 \times 244,21 = 269427,12$ тис. грн.

Тоді, додаткова собівартість становитиме :

$$269427,12 - 246741,74 = 22685,38$$

Розрахуємо проектне значення валового прибутку:

$$1\,398\,141,83 - 1\,264\,697 = 133\,445 \text{ тис. грн.}$$

Проектні повні витрати розрахуємо:

$$1\,264\,697 + 18152 + 47107 = 1\,329\,956 \text{ тис. грн.}$$

Проектний фінансовий результат від операційної діяльності:

$$133\,445 - 18152 - 47107 = 68\,186 \text{ тис. грн.}$$

Розрахуємо проектні витрати на 1 грн. реалізованої продукції: $1329956 / 1398141,83 = 0,951$ коп.

Розрахуємо проектне значення рентабельності продукції:

$$41243 / 1264697 \times 100 = 3,26 \%$$

Розрахуємо проектне значення рентабельності діяльності:

$$41243 / 1398141,83 \times 100 = 2,95 \%$$

Термін окупності інвестиційного проекту визначається як співвідношення капітальних витрат до щорічного чистого доходу:

$$737,375 / 1\,398\,141,83 = 0,5 \text{ року.}$$

Таким чином, замінивши старе обладнання на нову вакуумну пакувальну машину Hurricane, ТОВ «Пирятинський сирзавод» покращить якість сирів та їх зберігання. Також нове обладнання більш продуктивне, а саме на 12 кг/год, споживає менше електроенергії на 2 кВт-год. Всі ці показники відображаються на прибутку ТОВ «Пирятинський сирзавод», який буде збільшуватись, і в свою чергу інвестиційна привабливість буде рости.

Зведемо отримані результати в таблицю 3.8 та проаналізуємо, як вплине запровадження проекту на основні техніко-економічні показники роботи ТОВ «Пирятинський сирзавод». Врахувавши усі зміни, які відбудуться при введенні запропонованого заходу по зміні вакуумного обладнання, отримали зростання чистого доходу від реалізації продукції на 1,98% при зростанні обсягу виробництва на 6,42%. Щодо виробничої собівартості, то її розмір зріз

на 1,83%, а повні витрати зросли 1,74%. Витрати на 1 гривню реалізації продукції зменшились на 0,003%. І загалом чистий прибуток зріс на 9,68%, що свідчить про прибутковість даного заходу, а отже, його рекомендовано до впровадження.

Таблиця 3.8

Техніко-економічні показники роботи ТОВ «Пирятинський сирзавод» до та після впровадження проекту

Показники	Одиниця вимірювання	До впровадження проекту	Після впровадження проекту	Відхилення від звітнього року	
				абсол.	відносне, %
Чистий дохід від реалізації продукції	тис. грн.	1404740	1431861,83	27121,83	1,89%
Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	1340406	1363087,91	22681,91	1,66%
Валовий прибуток (збиток)	тис. грн.	64334	68773,92	4439,92	6,46%
Адміністративні витрати	тис. грн.	18394	18394	х	х
Витрати на збут	тис. грн.	50276	50276	х	х
Фінансовий результат від операційної діяльності	тис. грн.	1 307 274,00	1 329 955,91	22 681,91	1,71%
Чистий прибуток	тис. грн.	13414	17370,92	3956,92	22,78%

Також у результаті оновлення вакуумного обладнання показники підприємства зростуть, що збільшить інвестиційну привабливість підприємства і ТОВ «Пирятинський сирзавод» стане більш привабливим для інвестування коштів для подальшої діяльності.

Висновки до розділу 3

Для якісного підвищення ефективності інвестиційної діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод», було запропоновано вдосконалити систему управління інвестиційною діяльністю підприємства та визначено основні шляхи ефективності інвестиційної діяльності на підприємстві.

Аналіз технічного обладнання на підприємстві показав, що востаннє оновлення обладнання було проведено у 2005-2006 роках. Тому, в якості рекомендацій розроблено проєкт оновлення вакуумного агрегату на сучасну та більш потужну модель. Вакуумний пакувальник «Вауато» було вирішено замінити на вакуумну пакувальну лінію Hurricane, від італійського виробника професійної вакуумної техніки.

Провівши вартісний аналіз витрат на нове обладнання і демонтажу старого обладнання, яке в подальшому буде реалізоване іншому підприємству, також прораховано вартість електроенергії, яка поглинається даним обладнанням. Проведені розрахунки засвідчили, що технічні та економічні показники мають позитивну динаміку, і даний проєкт по оновленню вакуумного устаткування підприємства є рекомендованим до реалізації.

Оцінюючи вплив проєкту на основні економічні показники, варто відзначити, що відбувається зростання показника чистого доходу від реалізації продукції на 1,89%. Відтак, чистий прибуток зростає на 22,78%, що є відмінним результатом, і свідчить про прибутковість даного інвестиційного проєкту.

ВИСНОВКИ

Інвестиції є важливим економічним інструментом, що полягає у вкладенні коштів з метою отримання прибутку, збільшення вартості активів або розвитку підприємства. Вони сприяють створенню нових робочих місць, технологічному прогресу та економічному зростанню. Інвестиції можна класифікувати за різними ознаками.

Організація управління інвестиційною діяльністю на підприємствах харчової промисловості має на меті забезпечити ефективне використання коштів, розробку та реалізацію інвестиційних проектів. Вона включає в себе такі етапи, як аналіз інвестиційних можливостей, вибір оптимальних проектів, залучення коштів, контроль за виконанням проектів та оцінку їх ефективності.

Критерії ефективності інвестиційної діяльності підприємства допомагають визначити, наскільки прибутковими є інвестиційні проекти і який рівень ризику пов'язаний з ними.

Серед основних методів оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємства можна виділити NPV (чиста теперішня вартість), індекс рентабельності (доходності) інвестицій (ROI); термін (період) окупності інвестицій (PP), внутрішня норма доходності (IRR) та ін.

Нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності підприємства встановлює правила, процедури і вимоги, які підприємство повинно дотримуватися. Це включає законодавчу базу, ліцензування та дозвільну систему, захист прав інвесторів, податкове регулювання, регулювання ринку цінних паперів та регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Виконання нормативних вимог допомагає забезпечити законність, стабільність та довіру на ринку інвестицій.

ТОВ «Пирятинський сирзавод» є одним з провідних великих підприємств харчової, зокрема сиро-молочної промисловості. Він входить до складу групи компаній «Молочний альянс», який об'єднує потужні підприємства з виробництва та реалізації основних видів молочної продукції та є лідером

молочної галузі України. Продукція холдингу випускається під шістьма брендами: «Пирятин», «Славія», «Яготинське», «Яготинське для дітей», «Златокрай» та «Молочний альянс».

Загалом, ТОВ «Пирятинський сирзавод» має позитивні тенденції розвитку. Враховуючи низку факторів підприємство може розраховувати на стрімке покращення власних економічних показників та подальший розвиток, за умов ефективного та раціонального планування та управління власною діяльністю.

За час дослідження доходи мали позитивну динаміку і на кінець періоду показник збільшився на 13448 тис. грн відносно початку періоду дослідження, що є результатом ефективної операційної діяльності підприємства.

По результатах інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства, за моделями Е. Альтмана, Романа Ліса, Таффлера та Спрінгейта вдалось визначити, що підприємство має низькі показники ризику банкрутства.

Загалом можемо зробити висновок, що підприємство має задовільні фінансові показники. Проте це не пов'язано з неефективною діяльністю підприємства, або недоцільним використанням активів. Здебільшого причина такого стану припадає на несприятливе економічне становище в країні та звуження ринків збуту.

Для якісного підвищення ефективності інвестиційної діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод», було запропоновано вдосконалити систему управління інвестиційною діяльністю підприємства та визначено основні шляхи ефективності інвестиційної діяльності на підприємстві.

Аналіз технічного обладнання на підприємстві показав, що востаннє оновлення обладнання було проведено у 2005-2006 роках. Тому, в якості рекомендацій розроблено проект оновлення вакуумного агрегату на сучасну та більш потужну модель. Вакуумний пакувальник «Вауато» було вирішено замінити на вакуумну пакувальну лінію Hurricane, від італійського виробника професійної вакуумної техніки.

Провівши вартісний аналіз витрат на нове обладнання і демонтажу старого обладнання, яке в подальшому буде реалізоване іншому підприємству, також прораховано вартість електроенергії, яка поглинається даним обладнанням. Проведені розрахунки засвідчили, що технічні та економічні показники мають позитивну динаміку, і даний проєкт по оновленню вакуумного устаткування підприємства є рекомендованим до реалізації.

Оцінюючи вплив проєкту на основні економічні показники, варто відзначити, що відбувається зростання показника чистого доходу від реалізації продукції на 1,89%. Відтак, чистий прибуток зростає на 22,78%, що є відмінним результатом, і свідчить про прибутковість даного інвестиційного проєкту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горобець, Л.В., Черненко, О.М. (2017). Економічне та правове регулювання інвестиційної діяльності підприємств. Економічний часопис-XXI, 166(7-8), 98-102.
2. Управління фінансами підприємств : підручник / І.О. Бланк, Г.В. Ситник, В.С. Андрієць. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.
3. Іванілов О. С. Економіка підприємства: навч. посіб. для студ. ВНЗ. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 728 с.
4. Гриньова В. М. Інвестування. Київ: Знання, 2020. 456 с.
5. Губський Б. Проблеми міжнародного інвестування в Україні // Економіка України. 2018. №1. С. 34.
6. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 376 с.
7. Отенко І. П. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 156 с.
8. Інвестиції: умови і вимоги О. В. Крехівський, В. Г. Чирков ; Держ. ін-т комплекс. техніко-екон. дослідж., НАН України, , 2014. 166 с.: рис. - Бібліогр.: с. 164-165.
9. Основи економічної теорії : підручник. Федоренко В. Г., Ніколенко Ю. В., Діденко О. М., Денисенко М. П., Руженський М. М. Київ : Алерта, 2017. 519 с.
10. Гойко А.Ф. Планування, аналіз та ефективність інвестицій: навчальний посібник. Київ : КНУБА, 2017. 180 с.
11. Данильченко, І.В. (2017). Економіко-правове регулювання інвестиційної діяльності підприємств в умовах глобалізації економіки. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка, 2(193), 69-73.

12. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII.

Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.

13. Гавриш, І.С. (2018). Економіко-правове регулювання інвестиційної діяльності підприємств. Львів: Світ.

14. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.91 р. № 1577-XII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.

15. Про захист іноземних інвестицій: Закон України від 10.09.91 р. № 1540-XII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540-12>.

16. Про внесення змін до деяких законів України з метою усунення випадків ухилення окремих підприємств, створених за участю іноземних інвесторів, від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) : Закон України від 20. 12. 2001 р. № 2899-III. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2899-14>.

17. Коваль, С.В. (2019). Правове регулювання інвестиційної діяльності підприємств: теорія та практика. Київ: Атіка.

18. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків : Закон України від 16.07.1999 р. № 991-XIV. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14>.

19. Велика економічна енциклопедія України / Лепський Владлен Володимирович. 2018. Том 1, [А - А].

20. Карташов, В.М. (2017). Правові аспекти регулювання інвестиційної діяльності підприємств в умовах економічної нестабільності. Вісник Херсонського національного технічного університету, (1), 90-95.

21. Красножон, О.І., Сиротюк, В.І. (2017). Інвестиційна діяльність підприємств: економічний та правовий аспекти. Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського. Економічні науки, 3(8), 103-107.

22. Маркевич, І.А. (2017). Економічний механізм регулювання інвестиційної діяльності підприємств. Економічний часопис-XXI, 158(9-10), 107-110.

23. Семенов, О.І. (2017). Економічне та правове регулювання інвестиційної діяльності підприємств в умовах глобалізації. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, (2), 194-198.

24. Термінологічний словник видавничого бізнесу: книга редактора : навчальний посібник / укладач В. І. Шпак. Київ : ДП «Екс-прес-об'ява», 2020.

25. Скрипка, Л.П. (2015). Економіко-правове регулювання інвестиційної діяльності підприємств. Львів: Право.

26. Жукова, О.М. (2017). Економіко-правове регулювання інвестиційної діяльності підприємств. Харків: Право.

27. Руденко, В.В. (2018). Правове регулювання інвестиційної діяльності підприємств. Київ: Право.

28. Стадник, І.М. (2017). Правове регулювання інвестиційної діяльності підприємств у ринковій економіці. Київ: Атіка.

29. Гулієва, Т.В. (2016). Економічні та правові аспекти інвестиційної діяльності підприємств. Науковий вісник Національного гірничого університету, (6), 31-35.

30. Цивільний кодекс України [від 16 січня 2003 р. № 435-IV із змінами та доповненнями]. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40. С. 44-46.

31. Коротка, О.М. (2015). Правові засади регулювання інвестиційної діяльності підприємств в умовах інноваційної економіки. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Економіка, фінанси, право, 1(21), 127-131.

32. Осипчук, М.В. (2017). Економіко-правове регулювання інвестиційної діяльності підприємств: теорія та практика. Київ: Юрінком Інтер.

33. Указ Президента України «Про план першочергових заходів у сфері інвестиційної діяльності» від 10 квітня 2006 року № 300/2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/300/2006>.

34. Про затвердження Положення про порядок державної реєстрації договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.01.1997 р. № 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/112-97>.

35. Про схвалення Програми «Інвестиційний імідж України: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 серпня 2002 року № 477-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/477-2002>.

36. Про схвалення Концепції створення індустріальних (промислових) парків: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2006 року № 447-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447-2006>.

37. Господарський кодекс України [від 16 січня 2003 р. № 436-IV із змінами та доповненнями]. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18. С. 22-24.

38. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 р. № 959-XII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.

39. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19 березня 1996 р. № 93/96-ВР. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96>.

40. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006р. № 3480-IV. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.

41. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.91 р. № 1577-XII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.

42. Про усунення дискримінації в оподаткуванні суб'єктів господарювання, створених з використанням майна та коштів вітчизняного

походження: Закон України від 17.02.2000 р. № 1457-III. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1457-14>.

43. Про внесення змін до деяких законів України з метою усунення випадків ухилення окремих підприємств, створених за участю іноземних інвесторів, від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів): Закон України від 20.12.2001 р. № 2899-III. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2899-14>.

44. Про захист іноземних інвестицій на Україні): Закон України від 05.10.1991 р. № 1540-XII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540-12>.

45. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від 16 липня 1999 року № 991-XI. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14>.

46. Про концесію: Закон України від 3.10.2019 р. № 155-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-IX>.

47. Про усунення дискримінації в оподаткуванні суб'єктів підприємницької діяльності створених з використанням майна та коштів вітчизняного походження: Закон України від 17.02.2000 р. № 1457-III. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1457-14>.

48. Про інститути спільного інвестування: Закон України від 05.07.2012 р. № 5080-VI. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>.

49. Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні: Закон України від 17.12.2020 р. №1116-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20>.

50. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування обов'язковості державної реєстрації іноземних інвестицій: Закон України від 31.05.2016 року № 1390-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1390-19>.

51. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення бар'єрів для залучення іноземних інвестицій: Закон України від 23.05.2017 р. № 2058-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2058-19>.

52. Михайлик О., Черній А. Нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності. Матеріали 89 Міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів «Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у ХХІ столітті», 3-7 квітня 2023 р. Київ: НУХТ, 2023. Ч.3. С. 103. URL: https://conference.nuft.edu.ua/young/Books%20of%20abstracts/2023/Part_3.pdf.

53. Про АТ Молочний альянс. URL: <https://milkalliance.com.ua/company/about-us>.

54. ТОВ «Пирятинський сирзавод». URL: <https://milkalliance.com.ua/company/enterprises/piryatinskij-sirzavod>.

55. Теорія та методологія формування інвестиційно-фінансової стратегії розвитку суб'єктів національного господарства [монографія за ред. Л.М. Савчук, А.В. Череп.]. Дніпро: Журфонд. 2019. С. 191-205.

56. Основи економічних знань / С. В. Мочерний. Довідкові видання з економіки. Харків : Фоліо, 2014. 762 с.

57. Шевченко, А.А. (2018). Правове регулювання інвестиційної діяльності підприємств в Україні. Вісник Чернігівського національного технологічного університету. Економічні науки, (2), 45-49.

58. Гриценко, І.П., Перебийніс, І.В. (2016). Правові засади регулювання інвестиційної діяльності підприємств в умовах сталого розвитку. Науковий вісник Полісся, (2), 28-32.

59. Качур Р.П. Державне регулювання інвестиційної діяльності в трансформаційній економіці України. Львів, 2015. 275 с.

ДОДАТКИ

Фінансова звітність за 2020 року

Усього за розділом I	1095	106 863	103 041
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	120 515	142 425
Виробничі запаси	1101	24 816	25 181
Незавершене виробництво	1102	10 440	15 369
Готова продукція	1103	83 619	101 529
Товари	1104	1 640	346
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	93 391	96 960
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	8 383	9 053
з бюджетом	1135	9 868	13 108
у тому числі з податку на прибуток	1136	2 801	2 801
з нарахованих доходів	1140	0	4
із внутрішніх розрахунків	1145	76 490	41 207
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	18 500	2 765
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	21 210	89 403
Готівка	1166	89	142
Рахунки в банках	1167	21 121	89 261
Витрати майбутніх періодів	1170	76	77
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	24 458	4 321
Усього за розділом II	1195	372 891	399 323
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	479 754	502 364

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	13 350	13 350
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	70	49
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	2 507	2 507
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	68 750	106 352
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0

Усього за розділом I	1495	84 677	122 258
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	65 322	89 329
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	65 322	89 329
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	37 835	93 424
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	863	696
товари, роботи, послуги	1615	55 150	79 426
розрахунками з бюджетом	1620	928	1 134
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	918	1 092
розрахунками з оплати праці	1630	3 194	3 900
одержаними авансами	1635	171	3 590
розрахунками з учасниками	1640	3	3
із внутрішніх розрахунків	1645	218 101	97 363
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	6 445	7 386
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	6 147	2 763
Усього за розділом III	1695	329 755	290 777
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	479 754	502 364

**Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)**

за 2020 рік

Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 371 020	1 356 007
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 242 015)	(1 286 117)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	129 005	69 890
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	19 355	7 865
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(18 152)	(16 569)
Витрати на збут	2150	(47 107)	(70 815)
Інші операційні витрати	2180	(18 872)	(27 524)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	64 229	0
збиток	2195	(0)	(37 153)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	1 306	1 659

Інші доходи	2240	84	5 032
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(27 995)	(26 687)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(22)	(4 936)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	37 602	0
збиток	2295	(0)	(62 085)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	37 602	0
збиток	2355	(0)	(62 085)

Фінансова звітність за 2021 року

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2021 р.
Форма №1

		Код за ДКУД	
		1801001	
Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	2 200	2 146
первісна вартість	1001	7 454	8 379
накопичена амортизація	1002	(5 254)	(6 233)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	96 995	98 612
первісна вартість	1011	296 418	314 951
знос	1012	(199 423)	(216 339)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	3 846	2 687

Усього за розділом I	1095	103 041	103 445
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	142 425	263 317
Виробничі запаси	1101	25 181	28 628
Незавершене виробництво	1102	15 369	14 116
Готова продукція	1103	101 529	220 463
Товари	1104	346	110
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	96 960	100 643
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	9 053	17 227
з бюджетом	1135	13 108	6 814
у тому числі з податку на прибуток	1136	2 801	0
з нарахованих доходів	1140	4	2
із внутрішніх розрахунків	1145	41 207	92 810
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2 765	2 110
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	89 403	40 871
Готівка	1166	142	163
Рахунки в банках	1167	89 261	40 708
Витрати майбутніх періодів	1170	77	93
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	4 321	2 545
Усього за розділом II	1195	399 323	526 432
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	502 364	629 877

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	13 350	13 350
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	49	28
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	2 507	2 507
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	106 352	62 845
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0

Усього за розділом I	1495	122 258	78 730
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	89 329	102 921
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	89 329	102 921
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	93 424	83 514
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	696	306
товари, роботи, послуги	1615	79 426	91 004
розрахунками з бюджетом	1620	1 134	1 077
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	1 092	1 021
розрахунками з оплати праці	1630	3 900	3 828
одержаними авансами	1635	3 590	413
розрахунками з учасниками	1640	3	3
із внутрішніх розрахунків	1645	97 363	255 896
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	7 386	7 984
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	2 763	3 180
Усього за розділом III	1695	290 777	448 226
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	502 364	629 877

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2021 рік
Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 404 740	1 371 020
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 340 406)	(1 242 015)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	64 334	129 005
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	25 298	19 355
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(18 394)	(18 152)
Витрати на збут	2150	(50 276)	(47 107)
Інші операційні витрати	2180	(34 376)	(18 872)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	0	64 229
збиток	2195	(13 414)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	2 063	1 306

Інші доходи	2240	5 031	84
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(31 010)	(27 995)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(4 927)	(22)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	0	37 602
збиток	2295	(42 257)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	0	37 602
збиток	2355	(42 257)	(0)

Актуальні закони та нормативні акти

Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні» (від 17 грудня 2020 року № 1116-IX)

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування обов'язковості державної реєстрації іноземних інвестицій» від 31 травня 2016 року № 1390-VIII

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення бар'єрів для залучення іноземних інвестицій» від 23 травня 2017 року № 2058-VIII

Інвестиційна ініціатива України «Advantage Ukraine», презентація якої відбулася 6 вересня 2022 року